

Riksdagens protokoll

2011/12:27

Tisdagen den 8 november

Kl. 13.00 – 16.08

Protokoll
2011/12:27

1 § Ledighet

Andre vice talmannen meddelade att *Fredrik Lundh Sammeli* (S) ansökt om ledighet under tiden den 23 november 2011–1 maj 2012.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Tomas Nilsson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Fredrik Lundh Sammeli*.

2 § Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Tomas Nilsson* som suppleant i socialförsäkringsutskottet under *Fredrik Lundh Sammelis* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 23 november 2011–1 maj 2012* till

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Tomas Nilsson (S)

3 § Meddelande om val

Andre vice talmannen meddelade att val av ställföreträdande justitieombudsman skulle äga rum *onsdagen den 9 november*.

4 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 10 november kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet *Maria Larsson* (KD), statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M), miljöminister *Lena Ek* (C), statsrådet *Erik Ullenhag* (FP) och statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C).

5 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:
prot. 2011/12:6 för torsdagen den 27 oktober från justitieutskottet
prot. 2011/12:6 för torsdagen den 27 oktober från näringsutskottet

6 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM18 System för utnämning av ytterligare domare i tribunalen *KOM(2011)596* till justitieutskottet
2011/12:FPM19 Förvaltning av Schengensamarbetet *KOM(2011)559*, *KOM(2011)560* och *KOM(2011)561* till justitieutskottet
2011/12:FPM20 Direktiv om gemensamt system för skatt på finansiella transaktioner *KOM(2011)594* till skatteutskottet
2011/12:FPM21 EU-lagstiftning om transport av radioaktivt material *KOM(2011)518* till försvarsutskottet

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:24 till konstitutionsutskottet

Motioner
2011/12:Sk3 till skatteutskottet
2011/12:Ju1 till justitieutskottet
2011/12:U6–U8 till utrikesutskottet
2011/12:Fö3 och Fö4 till försvarsutskottet

EU-dokument
KOM(2011)658 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 januari 2012*.
KOM(2011)659 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 december*.

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitieutskottets betänkande 2011/12:JuU5
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU13

9 § Svar på interpellation 2011/12:32 om jäv för statsråd

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Hans Linde har frågat statsministern om han kan se att det föreligger några etiska eller politiska problem eller trovärdighetsproblem för regeringen på grund av att utrikesminister Bildt tidigare har varit styrelseledamot i Lundin Petroleum, och om han avser att ta något initiativ i sammanhanget.

Hans Linde har också frågat statsministern om han avser att ta något initiativ i riktning mot att införa nya karensregler för övergång från näringslivet till statsrådsuppdrag eller vice versa.

Hans Linde har avslutningsvis frågat statsministern om han anser att nuvarande jävsregler för statsråd är tillfyllest eller om han avser att ta något initiativ för att ändra dem.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Inledningsvis vill jag framhålla att regeringen anser att det regelverk som finns i fråga om jäv och andra intressekonflikter för statsråd fyller sitt syfte väl och därför är fullt tillräckligt. Regeringsformens bestämmelser om detta finns i 6 kap. 2 § andra stycket och innebär dels att ett statsråd inte får inneha någon anställning, dels att han eller hon inte heller får inneha något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för honom eller henne.

Bestämmelserna har haft samma innebörd sedan tillkomsten av 1974 års regeringsform. De övervägdes senast av Grundlagsutredningen, som inte fann anledning att föreslå någon ändring i sak, vilket framgår av deras betänkande SOU 2008:125, del 2, s. 771.

Det viktiga och från demokratiska utgångspunkter självklara syftet med bestämmelserna är att regeringens ledamöter ska ha allmänhetens förtroende och allmänna aktning. Statsrådets integritet ska inte kunna ifrågasättas. Allmänheten måste alltså kunna ha ett fullständigt förtroende för statsrådets objektivitet, det vill säga för att statsråden i sin tjänsteutövning beaktar allas likhet inför lagen samt iakttar saklighet och opartiskhet.

Det är av största betydelse att inte bara undvika att det sker avsteg från objektiviteten. Lika viktigt är det att undvika situationer som kan skapa misstankar om att ett statsråd inte är objektivt. Om det i ett visst fall finns en tvekan om huruvida ett statsråd är jävigt eller inte, bör han eller hon därför som grundläggande princip avstå från att delta i behandlingen av ärendet.

Som Hans Linde har pekat på i sin interpellation tillämpas de allmänna bestämmelserna om jäv i 11 § förvaltningslagen (1986:223) som utgångspunkt för bedömningen i ett sådant fall, även om förvaltningslagen inte är formellt tillämplig på just regeringsärenden. Så fungerar det för närvarande, och så bör det vara också i fortsättningen.

Mot denna bakgrund är mitt svar på Hans Lindes första fråga ett klart nej. Jag ser inte att det föreligger några etiska eller politiska problem eller trovärdighetsproblem för regeringen på grund av att utrikesminister Bildt tidigare varit styrelseledamot i Lundin Petroleum. Jag avser följaktligen inte heller att ta något initiativ i sammanhanget.

Frågan om behovet av att införa det som Hans Linde benämner som nya karensregler för övergång från näringslivet till statsrådsuppdrag eller vice versa har berörts av konstitutionsutskottet i samband med 2002/03 års granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Utskottet ansåg i princip att det i både offentlig och privat verksamhet är av godo med erfarenhet från samhällets skilda sektorer.

Utskottet pekade dock på att det kan uppstå förtroendeskadliga situationer, till exempel när ett statsråd lämnar sitt uppdrag för att omedelbart gå över till privat verksamhet. Det kunde därför enligt utskottets mening finnas anledning för regeringen att pröva till exempel en möjlighet till en tidskarantän. Sådana karensregler skulle i så fall motiveras av samma syfte som nuvarande jävsbestämmelser, det vill säga för att garantera efterlevnaden av regeringsformens objektivitetsprincip. Karensreglerna skulle alltså inte ha något självständigt syfte utan i stället närmast fungera som en komplettering av jävsbestämmelserna.

Jag har redan förklarat att jag anser att den nuvarande ordningen fungerar bra. Av samma skäl anser jag att det inte finns anledning att överväga några initiativ i fråga om nya karensregler. Mitt svar på Hans Lindes andra fråga är därför också nej.

Någon anledning att överväga förändringar av de grundläggande bestämmelserna om jäv och andra intressekonflikter för statsråd finns alltså inte. Svaret på Hans Lindes sista fråga blir därför: Ja, jag anser att nuvarande jävsregler för statsråd är tillfyllest.

Anf. 2 HANS LINDE (V):

Herr talman! Jag får inleda med att tacka justitieministern för svaret.

Min interpellation var ställd till statsministern, men jag noterar med viss förvåning att det uppenbarligen är justitieministern och inte regeringschefen som är ansvarig för frågor om Carl Bildts lämplighet som utrikesminister. Det är nämligen det som är kärnan i min interpellation: Är det rimligt att Sverige i dag har en utrikesminister som gång på gång, i fråga efter fråga, får sitt agerande ifrågasatt utifrån sina starka kopplingar till ett svenskt internationellt oljebolag?

Herr talman! Bakgrunden till denna debatt är självklart fallet med de två svenska journalisterna, Johan Persson och Martin Schibbye, som står åtalade i Etiopien för terrorbrott och de frågor som har uppstått runt Carl Bildts engagemang i frågan. Persson och Schibbye har själva uppgivit att syftet med deras resa till Etiopien och syftet med att ta sig in i Ogdanprovinsen var journalistiskt, med målet att få fram uppgifter om Lundin Petroleums och Lundingruppens aktivitet i området.

Lundin Oil är ett bolag där Carl Bildt satt i ledningen fram till att han blev utrikesminister, vilket så klart har skapat frågetecken runt Carl Bildts agerande i frågan. Många har nämligen med rätta kritiserat Carl Bildts tystnad och passivitet. Samtidigt kan vi konstatera att de få gånger Bildt yttrat sig om de två svenskarna i Etiopien är det nog många av oss som hade önskat att han snarare hade varit tyst. I samband med att de två

journalisterna greps var Bildts reaktion: ”Det här är ju ett område vi har avrått från att resa till, för det är ett farligt område.”

Schibbye och Persson befann sig dock inte i Ogaden på en illa plane-rad semesterresa, utan de var där för att genomföra sitt arbete som journalister. Även om Utrikesdepartementet har avrått från resor till Ogadenprovinnsen innebär inte det att Sverige kan frånsäga sig ansvaret för svenska medborgare i utlandet eller för den delen för att stå upp för pressfriheten och det fria ordet.

Vid ett flertal tillfällen har utrikesminister Carl Bildt dessutom jämfört de två svenska journalisterna med andra svenska medborgare som står anklagade för brott runt om i världen. Det är självklart så att alla svenska medborgare ska ha stöd och hjälp från Utrikesdepartementet oavsett var i världen de befinner sig eller vilka brott de står anklagade för. Det är dock fullständigt orimligt att jämföra två journalister som utifrån grundläggande mänskliga rättigheter har genomfört sitt journalistiska arbete med människor som har begått kriminella handlingar. Oavsett hur regimen i Addis Abeba resonerar är yttrandefrihet och pressfrihet grundläggande mänskliga rättigheter, inte kriminella handlingar.

Herr talman! Justitieministern säger i sitt svar att ”Statsrådets integritet ska inte kunna sättas i fråga. Allmänheten måste alltså kunna ha ett fullständigt förtroende för statsrådets objektivitet. Det är av största vikt att inte bara undvika att det sker avsteg från objektiviteten. Lika viktigt är det att undvika situationer som kan skapa *misstankar* om att ett statsråd inte är objektivt.”

Jag upprepar dessa meningar därför att jag tror att det för de allra flesta i denna kammare men också utanför är alldeles uppenbart att Sveriges utrikesminister Carl Bildt befinner sig i en situation där hans agerande skapar misstankar om att han i egenskap av statsråd inte är objektiv. Bildts tidigare och mycket omfattande engagemang i Lundin Oil gör att knappast någon, inte ens en gång i Moderaternas djupaste bunkrar, kan ha fullständigt förtroende för hans objektivitet.

Jag vill därför upprepa min fråga till justitieminister Beatrice Ask: Ser inte Beatrice Ask att det föreligger en situation där misstankar om statsråds objektivitet kan resas?

Anf. 3 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka justitieministern för ett uttömmande svar. Det gör klart för oss att grundlagsutredningen inte har för avsikt att vidga de frågeställningar som tas upp i interpellationen, så det borde tillfredsställa interpellanten.

Herr talman! Det är en väldigt intressant interpellation som Hans Linde har ställt ur många aspekter. Interpellationen är en detaljerad redogörelse, om än brottsstycken, utifrån några fängslade journalister utrikes och utrikesministerns eventuella inblandning i detta på ett korrekt eller icke korrekt sätt. Låt mig då förtydliga att av den anledningen har bland andra utrikesutskottets ordförande Karin Enström väldigt tydligt på Svenska Dagbladets Brännpunkt uttryckt ett problem: ”Den kritik som riktas mot regeringens agerande i fallet har ofta varit ensidig, substanslös och präglad av att vilja flytta ansvaret från de ansvariga till dem som försöker hjälpa de utsatta.”

Jag konstaterar också, herr talman, att Carl Bildt har blivit tillfrågad av bland annat TT nyligen. Frågan löd: Skulle det skada om du ställde dig upp och sade att de bör släppas? Då säger Carl Bildt: Det har jag ju sagt. Vi har tyckt att de ska släppas från första stund, och det sade jag redan från början.

Med detta vill jag tydliggöra att jag uppfattar att utrikesministern på alla sätt har gjort det som man förväntar sig av en utrikesminister och att han har stått upp för demokratin. Något som är en väldigt god historik i mitt parti och Alliansen är att verkligen värna demokratins kärna, yttrandefrihet och pressfrihet. Det parti som Hans Linde tillhör har i historien tyvärr inte samma ofläckade ansvar för att stå upp för demokrati, tryckfrihet och yttrandefrihet.

Jag tycker därför, herr talman, att den här interpellationen blir ensidig, delvis substanslös och också präglad av en vilja att förflytta ansvaret från de ansvariga i denna viktiga fråga om de fängslade journalisterna till dem som faktiskt försöker att hjälpa de utsatta, det vill säga utrikesministern och Utrikesdepartementet.

Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Nej, det är väl inte så konstigt att justitieministern besvarar den här interpellationen. Det är ändå så att frågor om jäv för statsråd handlar om lagstiftning som ligger under mitt ansvarsområde. Och de frågor som den här interpellationen landar i är just huruvida vi bör förändra reglerna på olika sätt och hur man ska tolka dem. Jag tycker att det är ganska naturligt att det är ansvarig minister som besvarar interpellationen.

I svaret har jag försökt vara väldigt tydlig med hur vi ser på nuvarande regler och hur betydelsefulla de är. Det är också så att frågor om hur reglerna fungerar har prövats av och till av konstitutionsutskottet, som funnit att de är till fyllest. Den senaste grundlagsöversynen kom också fram till bedömningen att reglerna är rimliga.

När det sedan gäller de synpunkter som framfördes i det andra inlägget vill jag börja med att säga att jag tror att vi alla är väldigt bekymrade över den situation som de två journalisterna befinner sig i just nu, och vi är inte bara bekymrade utan också oroade. Men frågor som rör agerande från svenska myndigheter när det gäller att ge bistånd och stöd till dem i den situationen och på olika sätt agera måste ställas till utrikesministern. Jag kan inte gå in och diskutera det. Det vore knepigt.

Vad jag ser här är inte frågan om man kan ifrågasätta ett visst statsråds lojalitet eller integritet i det här ärendet, utan vad jag ser, Hans Linde, är en vilja att slå mynt av en väldigt kritisk situation för två svenska medborgare just nu för att misskreditera en moderat. Hela interpellationen handlar nämligen om att på olika sätt beskriva att Carl Bildt skulle ha gjort det ena eller det andra. Och man kan ha olika uppfattningar i sakfrågor, men enligt de granskningar som har gjorts av konstitutionsutskottet och det som har prövats är det faktiskt inte förbjudet ens för statsråd att ha haft en historia, att ha varit engagerad i näringsliv eller organisationer. Hans Linde kan inte mena att statsråd som exempelvis har varit fackligt aktiva eller engagerade i någon annan typ av verksamhet ska vara diskvalificerade från att komma i fråga för viktiga politiska uppdrag och att det som går utöver det som jävsreglerna syftar till alltid

ska ifrågasättas därför att man har den här erfarenheten. Jag tror att både Sveriges riksdag och den svenska regeringen mår väl av att ha förtroendevalda som har olika erfarenheter. Det finns också tydliga regler och praxis för hur den som utses till statsråd ska lämna uppdrag och på olika sätt agera.

Det som jag pekade på i mitt svar var också att det har förts ett resonemang om att när man lämnar det politiska livet och går ut i näringslivet borde det vara någon typ av avstånd i tid från det att man är aktivt statsråd till att man tar en viss tjänst. Den frågan har diskuterats av och till. Den är inte helt enkel. Man har hittills inte kommit fram till, och jag har inte kommit fram till annat, att några bestämda tidsregler inte bör införas, men det är en fråga som alltid kan diskuteras.

Jag menar att de regler som vi har fungerar och är tillämpliga också i det här ärendet och sammanhanget.

Anf. 5 HANS LINDE (V):

Herr talman! Moderaternas företrädare i regeringen och kammaren har uppenbarligen fullt förtroende för Carl Bildt – ingen överraskning där. Men frågan är om Carl Bildt befinner sig i en situation som kan skapa misstankar om hans objektivitet. Det är ju det som är kärnan i jävsbestämmelser, inte om man har stöd eller inte i den moderata riksdagsgruppen.

I samband med att Johan Persson och Martin Schibbye greps fick jag en fråga från journalist efter journalist, inte bara från tidningar på vänsterkanten utan också från de större tidningarna i Sverige och faktiskt inte heller bara från svenska journalister. Från alla journalister som jag kom i kontakt med fick jag en och samma fråga, nämligen: Är det inte läge att Carl Bildt frikopplas från det här fallet på grund av sin uppenbara intressekonflikt? Det är en fullt rimlig fråga. Men svaret är att om Carl Bildt ska frikopplas från alla utrikespolitiska frågor där det finns en intressekonflikt på grund av hans tidigare engagemang i Lundin Oil blir det faktiskt inte så mycket utrikespolitik kvar för Carl Bildt att sköta.

De två svenska journalisterna är inga isolerade fall. Jag har varit utrikespolitisk talesperson för Vänsterpartiet i fem år. I debatt efter debatt, i fall efter fall, gång på gång har frågor rests i fråga efter fråga om Carl Bildts intressekonflikter.

Vi diskuterade Libyen här tidigare i våras när människor dog på gatorna i Benghazi, Misrata och Tripoli samtidigt som Libyens diktator försökte döda sin egen befolkning och krossa ett folkligt uppror. Då sade Carl Bildt: ”Nu handlar det inte om att stödja den ena eller den andra. Det handlar om att försöka få till stabilitet och en rimlig utveckling.”

Samme Carl Bildt röstade som styrelseledamot i Lundin Oil ja till ett avtal som innebar att Lundin Oil skulle låna pengar från två statliga libyska banker för att investera i libyska oljekällor.

Låt mig ta ytterligare ett exempel. År 2003 tecknade Lundin Oil samarbetsavtal med den syriska regeringen och det statliga oljebolaget Syrian Petroleum Company. Det uppstår såklart en rad frågetecken runt den gamle styrelseledamoten i Lundin Oil när han sedan i egenskap av svensk utrikesminister fördjupar det ekonomiska samarbetet mellan Sveriges borgerliga regering och diktaturen i Damaskus. Så sent som den 7 mars var Syriens vice premiärminister i Stockholm – han åt för övrigt älg

i Arvfurstens palats – för att diskutera hur man kunde fördjupa det ekonomiska samarbetet med Sverige.

Jag har ännu ett exempel. Carl Bildt utgör en av ytterst få svenska politiker som vågrat kalla de omfattande övergreppen de senaste tio åren i Darfur för ett folk mord – till skillnad från till exempel biståndsminister Gunilla Carlsson. Det väcker självklart en rad frågor när Carl Bildt satt i styrelsen för Lundin Oil när företaget bidrog till sådana omfattande övergrepp i Sudan att Åklagarmyndigheten i Sverige har inlett en förundersökning om folkrättsbrott mot företagets ledning, inklusive Carl Bildt.

Vidare beslutade Lundin Oil 2006 att ansöka om tillstånd för att borra efter olja i Arktis, ett av jordens mest känsliga ekosystem. I maj i år tog Carl Bildt över ordförandeklubban i Arktiska rådet. Det är knappast en överraskning att han har ignorerat de krav som rests, bland annat från Greenpeace, på att man ska stoppa oljeutvinningen i Arktis.

Utöver dessa exempel har Lundin Oil också investerat i bland annat Ryssland, Iran och Irak. Om Carl Bildt ”ska undvika situationer som kan skapa misstankar om att ett statsråd inte är objektivt” finns det inte så många länder kvar att engagera sig i.

Visst är det viktigt att vi som är folkvalda har erfarenhet från olika delar av samhället, men det är stor skillnad på att ha varit fackligt aktiv innan man kom in i riksdagen och att ha suttit i styrelsen för ett bolag som är anklagat för folkrättsbrott.

Anf. 6 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Det är intressant att reflektera över att även politiker av viss ålder kan ha en historia, precis som statsrådet nämnde i sitt inlägg. Carl Bildts kamp för demokrati och yttrandefrihet i Öst- och Centraleuropa är välkänd, likaså hans medlingsinsatser under konflikten på Balkan på 1990-talet som ledde fram till det viktiga Daytonavtalet.

Jag påstår att Carl Bildt som god representant för Moderaterna och Alliansen har en historik av att stå upp för kampen för demokrati och yttrandefrihet som vida överglänser det som interpellanten möjligen kan ha lyckats med. Dessutom misslyckades hans parti med detta under många år då man kramade diktaturstater. I vilken mån man fortfarande gör det är okänt.

Frågorna i interpellationen ställer krav på regeringen att ta ett initiativ, precis som statsrådet säger, mot rekommendationer av Grundlagsutredningen och konstitutionsutskottet efter djuplodande i frågan om tidskarens.

Interpellanten anser att man ska införa skärpta karensregler, men vi hör i interpellantens inlägg att det inte gäller facklig aktivitet eftersom man där inte har något jävsproblem. Råkar man däremot sitta i en näringslivsstyrelse har man jävsproblem.

Om man föreslår regeringen att se över tidskarensreglerna, hur ska de då utvidgas? Ska det vara ett år, fem år eller tio år? Ska man fundera över att kompetens utifrån det verkliga arbetslivet är av värde för en politiker?

Precis som statsrådet problematiserade i denna viktiga fråga kan en för lång tidskarens hindra viktig kompetens att komma in i den lagstiftande församlingen. Det finns ett noggrant system för att hantera jävsfrågor som ytterst handlar om att individerna själva har ett stort ansvar.

Detta är kanske lite främmande för interpellanten, men jag vill gärna höra hur långa han anser att tidsgränserna ska vara.

Prot. 2011/12:27
8 november

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag tänker inte gå in i en diskussion i de olika frågor som interpellanten tar upp som rör det som bland annat konstitutionsutskottet har granskat, alltså olika historiska betraktelser över vad Carl Bildt har varit engagerad i eller inte. Det har granskats mer än en gång, och man har dragit slutsatser av det.

Den fråga som har ställts i interpellationen berör de jävsregler vi har i dag och om de är tillförlitliga. Utifrån en prövning mot dem kan jag inte se något bekymmer på det sätt som Hans Linde gör.

Det är dock intressant att fundera över dessa frågor. Konsekvenserna av Hans Lindes resonemang blir att alla som någon gång har varit verk-samma i till exempel ett internationellt företag ska misstänkliggöras när de ägnar sig åt internationella frågor.

Internationella företag kan ha verksamhet i många länder och som styrelseledamot i vilket bolag som helst har man ett helhetsansvar. Att man för tid och evighet skulle vara ansvarig för allt vad företaget kan ha ägnat sig åt får långtgående konsekvenser och är orimligt.

Hans Linde och jag kan nog vara överens om att Carl Bildt har lämnat dessa uppdrag och gjorde så i enlighet med de regler som gäller. Det är passé och ligger bakåt i tiden och kan inte prövas mot dagens jävsregler.

Skulle i så fall en bonde, en aktiv jordbruksföretagare, aldrig kunna ägna sig åt jordbrukspolitik? Nej, detta leder för långt, och det är bekymret.

Det är vettigare att föra en diskussion om utrikespolitiken i sak, vilket vi inte ska göra i denna interpellationsdebatt. Sveriges stöd till svenskar som befinner sig i olika situationer i olika länder är självklart intressant att diskutera och hur vi agerar visavi olika regimer och så vidare. Här kan man givetvis ha mer än ett perspektiv, och jag är nästan säker på att Vänsterpartiet och Moderaterna inte kommer till samma slutsats alla gånger.

Det är en självklarhet och något vi måste ta till oss.

Man måste dock skilja på att diskutera sakpolitik och på att år efter år ägna sig åt att försöka misskreditera en person genom guilt by association för att denne haft ett uppdrag eller engagemang. Inte ens jag skulle komma på idén att ifrågasätta Hans Lindes engagemang i en debatt om mänskliga fri- och rättigheter även om han hör till ett parti som en gång i världen skickade gratulationstelegram till kommunistregimen i Moskva. Det blir för långsökt; man kan inte göra så. Det är dock denna form av debatt, fast på ett annat sätt, som Hans Linde ägnar sig åt.

Min uppgift har varit att försöka se om vi har rimliga regler för att säkerställa att man kan ha förtroende för statsråd. Finns det regler och praxis som gör att man inte stoppar alla fingrar i syltburken hela tiden? Jag menar att vi har det. Jag tycker att vi i Sverige på ett seriöst sätt har skaffat oss regler och fått dem att fungera över tid. Det innebär att vi inte har jävssituationer av det slag som Hans Linde antyder. Jag tror att det är mer en önskan om att lyfta upp politiska frågor när man inte i andra sammanhang lyckas leda i bevis att den uppfattning man har är korrekt.

Svar på
interpellationer

Anf. 8 HANS LINDE (V):

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet ställer dessa frågor eftersom vi inte får några svar. Jag har ställt en interpellation till Fredrik Reinfeldt; han vill inte svara. Vi har ställt interpellationer till Carl Bildt; han vill inte svara. Vi har nu ställt en interpellation till justitieminister Beatrice Ask; hon vägrar svara. Det är kanske inte så konstigt att vi fortsätter ställa frågor när vi inte får några svar från regeringen.

Visst är det stor skillnad, Finn Bengtsson, mellan mig och Carl Bildt på många olika plan. En central skillnad mellan mig och Carl Bildt är att det i dag inte pågår någon förundersökning mot mig för folkrättsbrott. Det handlar inte om att misstänkliggöra; det är fakta. Man kan kontakta Åklagarmyndigheten om det.

Som gammal bondson uppvuxen på en griskård i Skåne, Beatrice Ask, kan jag säga att det är stor skillnad mellan att föda upp grisar och att investera mångmiljonbelopp i diktaturer och konfliktstater.

Det är uppenbart att justitieminister Beatrice Ask inte ser några som helst problem med att Sverige har en utrikesminister som gång på gång i fråga efter fråga får sin trovärdighet ifrågasatt utifrån sitt tidigare engagemang i Lundin Oil.

Egentligen borde jag som företrädare för oppositionen jubla och tacka för denna attityd, för det kommer att ge mig som oppositionsföreträdare ännu fler möjligheter att i ytterligare frågor i framtiden gång på gång misstänkliggöra Carl Bildt på grund av hans tidigare engagemang i det skandalkantade oljebolaget Lundin Oil.

Det finns också frågor som är större och viktigare än att vinna enstaka poäng i de inrikespolitiska skyttegravsdebatterna. Det handlar om Sveriges internationella trovärdighet. De oljefläckar som Carl Bildt har på sitt kavajslag är det inte bara vi i Vänsterpartiet som ser. Det är något som man också uppmärksammar internationellt. Vår röst i världen just nu ifrågasätts redan i dag på grund av Carl Bildts tydliga koppling till Lundin Oil. Att Sverige i dag företräds i världen av en person som figurerar i en förundersökning om folkrättsbrott skadar vårt lands trovärdighet i grunden. Det kan inte ens Carl Bildts mest lojala försvarare här i kammaren ignorera.

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag kanske ska påminna om vilka frågor som ställdes i interpellationen. Det är ju de frågorna jag ska svara på.

Det handlar om huruvida det föreligger några etiska eller politiska problem eller trovärdighetsproblem för regeringen på grund av att utrikesminister Bildt tidigare varit styrelseledamot i Lundin Petroleum och om det avses tas några initiativ. Interpellationen handlar om huruvida vi behöver nya karensregler och om huruvida nuvarande jävsregler för statsråd är till fyllest. Det är konkreta frågor.

Jag har varit ovanligt tydlig när jag har besvarat de frågor som ställs i interpellationen. På Hans Lindes första fråga svarar jag klart nej – det finns ett skriftligt svar. På de andra frågorna ger jag lika tydliga ja- och nej-svar. Det är inte ofta som någon i den här kammaren säger ja eller nej som svar på en fråga och sedan för ett resonemang. Beskyll inte mig för att inte vara tydlig!

Däremot får Hans Linde naturligtvis inte de svar han skulle vilja ha. Hans Linde vill bara ha de svar som stämmer överens med den egna uppfattningen, nämligen att det är ett problem att Carl Bildt inte är ett blankt papper som inte har någon historia innan han blev statsråd. Jag tror att personer som inte har någon erfarenhet och aldrig har engagerat sig i någonting är rätt dåliga företrädare. Däremot tror jag att man kan ha olika uppfattningar om hur Sverige ska agera i besvärliga internationella situationer och vad som är rätt och fel i olika ärenden. Det är viktigt och värt alldeles särskilda debatter, men det får jag inte ägna mig åt – åtminstone inte i kammaren.

När det gäller de frågor som interpellationen ställer har jag varit övertydlig, för tydligare än ja och nej kan man inte svara.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:44 om utanförskapet och utförsäkringarna

Anf. 10 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Monica Green har frågat statsministern vad han avser att göra för att bringa klarhet i det så kallade utanförskapsmålet samt, som hon uttrycker det, vad han avser ”att göra för att minska antalet som lever utanför utanförskapet, det vill säga helt utanför våra trygghetssystem”. Interpellationen har överlämnats till mig.

När regeringen tillträdde 2006 skedde det mot bakgrund av att ett växande antal människor hamnade i bidragsberoende. Genom att tala i termer av utanförskap ville regeringen synliggöra denna grupp och därmed möjliggöra nödvändiga politiska prioriteringar för att bryta utvecklingen.

Det finns flera sätt att titta på utanförskapets beståndsdelar. Olika statistiska mått har genom åren använts, men inget av dem fångar utanförskapet i alla dess dimensioner. Regeringen har valt att använda sig av helårsekvivalenter som en av flera indikatorer på utanförskap, trots att också detta mått har sina brister.

En helårsekvivalent motsvarar en person som försörjs under ett helt år via sociala ersättningar och bidrag. Det innebär att två personer som varit heltidssjukskrivna under ett halvår vardera motsvarar en helårsekvivalent. Helårsekvivalenterna ger en sammanhållen bild av den samlade volymen inom de arbetsmarknads- och ohälsorelaterade ersättningssystemen. Till skillnad från andra mått som förekommer i debatten är helårsekvivalenter en vedertagen indikator som även används av Statistiska centralbyrån. Tillsammans med arbetsmarknadsstatistiken ger den en uppfattning om hur många människor som står utanför arbetsmarknaden. Att använda sig av den officiella statistiken möjliggör för oberoende institutioner att följa upp och granska måttet och skapar förutsättningar för en kontinuerlig utveckling av kvaliteten.

Sedan regeringen tillträdde 2006 har en mängd olika åtgärder vidtagits som inneburit att utanförskapet har minskat. Detta gäller oavsett vilken indikator som används. Framför allt har antalet personer beroende av sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning minskat. Till följd av

det försämrade arbetsmarknadsläget i samband med den ekonomiska krisen ökade antalet personer beroende av arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd. Sedan dess har läget emellertid förbättrats. Jämfört med den situation som rådde när regeringen tillträdde 2006 befinner sig i dag färre personer utanför arbetsmarknaden och i bidragsberoende.

Regeringen bedriver en långsiktig sysselsättningspolitik för att möta utanförskapets utmaningar. Det innebär en kombination av åtgärder för att stimulera arbetsutbudet och arbetskraftsefterfrågan samt förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Särskilda satsningar har riktats mot dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden.

Jobbskatteavdraget och reformerna av arbetslöshets- och sjukförsäkringarna har stärkt drivkrafterna att arbeta. Införandet av rehabiliteringskedjan innebär tydliga riktlinjer för prövning av arbetsförmågan. Försäkrade som inte längre kan få sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning erbjuds att delta i arbetslivsintroduktion som en väg tillbaka till arbetslivet. Samtidigt har regeringen föreslagit justeringar av sjukförsäkringsreformen i syfte att säkerställa att människor som är alltför sjuka inte behöver lämna sjukförsäkringen. Nystartsjobben har haft en viktig funktion för att stärka konkurrenskraften hos grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. På motsvarande sätt har instegsjobben varit viktiga för nyanlända invandrades möjligheter att få arbete. Flera åtgärder har dessutom vidtagits för att främja företagande, bland annat sänkt bologsskatt och restaurangmoms, som är på gång nästa år, samt RUT- och ROT-avdrag.

Arbete är grunden för såväl den enskilde individens som samhällets gemensamma välfärd. Att få fler människor i arbete och därigenom minska utanförskapet förblir regeringens viktigaste mål.

Anf. 11 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag ställde en fråga till statsministern angående utanförskapet eftersom han var en av dem som drev det begreppet väldigt hårt i valrörelsen 2006. Jag noterar att han har viktigare saker för sig än att diskutera det här i kammaren. Jag tackar Hillevi Engström för svaret och för att hon vill vara med och diskutera den här viktiga frågan.

Det var den borgerliga dåvarande oppositionen – eller egentligen Moderaterna – som hittade på utanförskapsbegreppet för att det skulle låta bra. Det skulle låta som om människor inte var med i samhället. Det skulle låta som om det fanns människor som inte tillhörde samhället. Vi tyckte inte att det begreppet och uttrycket var bra. Vi tycker fortfarande inte att det begreppet och uttrycket är bra. Vi noterar att regeringen inte vill tala om det längre eftersom regeringen har misslyckats. Det är så många som nu tvingas leva på socialbidrag, och det är så många som till och med är utan helt och hållet – det är det jag kallar för att vara utanför utanförskapet. Det är människor som lever helt på sina anhöriga med allt vad det innebär av beroende.

Långtidsarbetslösheten har bitit sig fast. Det har visserligen tillkommit en del nya jobb, men arbetslösheten är mycket hög. Vi har 8 procents arbetslöshet. Den är högre än det som ni kallade massarbetslöshet i valrörelsen 2006. Nu finns det tendenser till att det blir ännu sämre. En arbetslöshet på 8 procent – så kan vi inte ha det.

Förutom den höga arbetslösheten har ni försatt människor i mycket svåra ekonomiska situationer. När det gäller sjuka säger ni att bara vi gör dem fattigare blir de säkert friska och kan gå till arbetet igen. Ni kallar det för incitament. Jag kallar det för cynism. Att tvinga sjuka människor tillbaka till arbetet om de inte klarar arbetet är cyniskt.

Självklart ska var och en jobba efter förmåga, och självklart ska full sysselsättning vara målet. Självklart ska man bidra på bästa sätt utifrån sin egen förmåga. Men så är det inte i dag. Ni har inte gett människor möjligheter. Ni har inte hjälpt människor tillbaka till arbete på det sätt som man skulle göra.

Socialbidragen, eller försörjningsstöden, har ökat. Man kan säga att de har rusat i höjden. Nästan en halv miljon människor fick under förra året någon form av försörjningsstöd, och var fjärde ensamstående mamma fick ekonomiskt bistånd någon gång under 2010. Vi har hört uttrycket fattiga barn, och 220 000 barn lever med föräldrar som i någon form är fattiga. Detta sker i Sverige i dag. Jag tycker inte att det är värdigt ett välfärdssamhälle.

Nu kommer flera borgerliga ledamöter att gå upp här och tacka ministern för svaret och säga att det är fantastiskt bra och att allting är rosenrött. Men tro dem inte! Det är faktiskt så att vi har ett utanförskap och människor som lever utanför utanförskapet. Vi har fler och fler människor som tvingas söka socialbidrag, och vi har människor som har lämnat a-kassan. Det är en halv miljon människor som har lämnat a-kassan för att ni har försämrat den. Ni vill att människor inte ska ha en ekonomisk trygghet när det blir arbetslösa. Jag vill ha en bättre ordning. Jag vill ha rättvisa, och jag vill ha jobb åt alla.

Anf. 12 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Nej, jag tänker inte gå upp och säga att allt är rosenrött, utan jag kommer att ställa frågan kring det rosenröda alternativet, det vill säga Socialdemokraternas alternativ.

Jag har stor förståelse för att Monica Green tycker att utanförskapet är en problematisk frågeställning just för henne och hennes parti. Jag kommer strax tillbaka till de siffror som belägger detta.

Herr talman! Jag ska först säga något om semantik. Utanförskap kommer egentligen från ordet utanför, om man tittar i Svenska Akademiens ordlista, som preposition eller adverb. Från detta kan två substantiv deriveras, utanförkänsla och utanförskap, som är välkända i svenska språket. Detta är alltså inte någon nyskapelse av alliansregeringen eller Moderaterna, utan det är ett betecknande ord som finns i vår vokabulär.

Tittar man i Svenska Akademiens ordbok och söker på utanförskap kommer det intressant nog upp tre välkända författare som just har problematiserat kring utanförskapets förfärliga situation, alltså att hamna utanför ett socialt sammanhang med olika dimensioner och bottnar.

Det är egentligen detta som alliansregeringen tog tag i. För att klä detta i ord, precis som statsrådet gör i sitt svar, och göra det begripligt vad vi egentligen har haft för anledning att reformera ett system som inte fungerade, bland annat sjukförsäkringssystemet, ska jag säga följande.

Vi hade 2002–2003, då Socialdemokraterna senast styrde, 220 000 helårssjukskrivna. Det är en ganska viktig siffra att lägga på minnet och ställa i relation till nio miljoner invånare i ett litet land. 550 000 hade

förtidspension 2006 när vi tog över. När det var som värst 2002–2003 förtidspensionerades 150 personer varje dag året runt. I genomsnitt var en person i arbetsför ålder sjukfrånvarande 40 dagar per år, om man räknar in dem som var sjukskrivna och hade förtidspension. Detta var närmare 15 procent av arbetskraften som var sjukfrånvarande. Detta kan jämföras med andra länder i Europa där man kanske hade mindre än hälften eller en tredjedel av denna nivå.

Tack vare de reformer som alliansregeringen har genomfört på området kan vi nu se att vi har fått ned sjuktalen till en rimlig nivå som kan jämföras med likvärdiga länder runt om i Europa. Vi har också på detta sätt kunnat få fler som är med och bidrar till sin egen försörjning, först och främst till egen glädje, men det ger också skatteintäkter som man kan använda för att investera i fortsatt välfärdsutveckling, till exempel kömiljarden, rehabiliteringsmiljarden och annat inom hälso- och sjukvården. Detta hade varit fullständigt omöjligt med den konkursnära utveckling som Socialdemokraterna var på väg emot genom att använda sjukförsäkringen till det som den inte var till för, nämligen som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Herr talman! Därför är det mycket viktigt att få lov att använda just begrepp som utanförskap och helårsekvivalenter för att beskriva ett problem och göra det tydligt för svenska folket. Mycket riktigt valde också svenska folket bort den socialdemokratiska regeringen 2006 och likaså 2010 som tack för att vi har kunnat rätta till ett mycket allvarligt utanförskap som först och främst drabbar dem som är försatta i utanförskapet men som ytterst drabbar alla oss andra.

Interpellanten och interpellantens parti har föga att komma med här som konkret förslag – att återställa ordningen till det som fanns före 2006.

Herr talman! Jag måste säga att om det är någonting som skulle förskräcka mig mer än någonting annat så är det att återgå till en ordning med ett utanförskap av den volym som jag nämnde tidigare och som i princip är arbetsmarknadspolitik förklädd i en sjukförsäkring. Så kan vi inte ha det, och vi har lyckligtvis frigjort oss från det tack vare dessa viktiga reformer.

Anf. 13 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Statsrådet Engström avslutade sitt interpellationssvar med det absolut viktigaste i detta svar, nämligen genom att säga att det är regeringens viktigaste mål att få fler människor i arbete och minska utanförskapet. Det är därför som jag och andra kolleger är politiskt engagerade, och jag hoppas att även Monica Green är engagerad för att vi ska bryta utanförskapet.

Därför blir jag lite upprörd när jag läser interpellationen från Monica Green där hon säger att ordet utanförskap är påhittat. Men det är inte påhittat. Det finns ett utanförskap.

Folkpartiet påbörjade 2005 den så kallade utanförskapets karta. Man tittade på vissa stadsdelar, på skolresultat, valdeltagande, försörjningsstöd, arbetslöshet och så vidare.

Den tuffaste kritiken kom faktiskt från Socialdemokraterna om att man satte det på pränt och att man talade om de faktiska problem som fanns i samhället med risk för att man stigmatiserade och så vidare. Det känner jag igen från min tid som kommunalråd i Västerås. S- och V-politiker ville inte att vi skulle samla denna statistik och tala om detta och peka ut.

Men vi från Folkpartiet och övriga i Alliansen vill faktiskt ta tag i detta. Självklart använder man då ett begripligt begrepp som ändå talar om att det finns människor utanför skolsystemet, utanför sjukförsäkrings-systemet och utanför arbetsmarknadssystemet. Vi försöker med vår politik hjälpa dem och stötta dem för att de ska komma tillbaka.

Inför valet 2006 lovade många socialdemokrater och vänsterpartister, i alla fall i mitt län Västmanland, att om bara de fick fortsätta att ta ansvar för politiken skulle de eliminera arbetslösheten, med utgångspunkten att det är politiker som fixar jobb. Det lät lite grann på Monica Green som att man självklart ska få arbeta efter förmåga – jobb åt alla. Ingen politiker kommer att gå upp och säga att vi är emot jobb åt alla. Men jag har aldrig varit övertygad om att det är vi politiker som skapar jobben. Vem ska finansiera till exempel Vänsterpartiets utfästelser om 200 000 jobb i offentlig sektor? Det är ju skattepengar. Det är människor som måste betala – skatt på arbete för att man ska kunna finansiera välfärdstjänster, skolan eller vad det kan vara.

Jag vill också komplettera arbetsmarknadsministerns svar utöver det som är anfört i interpellationen på utbildningsområdet, vuxenutbildning, yrkesvux och flera åtgärder, för att inte tala om ungdomar som befinner sig utanför. Ungdomar som faktiskt har hoppat av gymnasiet och ungdomar som inte får tillträde till arbetsmarknaden har varit och är ett fortsatt viktigt fokus.

Jag vill inte hamna i en statistikdebatt. Men även på ungdomsarbetslöshetssidan har det ibland gått troll i hur den faktiska ungdomsarbetslösheten ser ut. Både den förra regeringen och den nuvarande regeringen har tolkat in att man nu ser över detta. Men även 16-, 17- och 18-åringar som går på gymnasiet har varit med i ungdomsarbetslöshetsstatistiken. Deltidsstuderande och deltidsarbetande ungdomar som samtidigt har varit inskrivna på Arbetsförmedlingen har också räknats in i ungdomsarbetslöshetsstatistiken.

Vi vill inte negligera problemet. Till exempel när det gäller ungdomar tycker vi att man faktiskt ska ta reda på vad de gör. Har de en sysselsättning? Eller sitter de hemma passivt och mår dåligt och tar emot ett bidrag? Då är det ett problem. Men nyansera bilden, erkänn problemen, och kom inte och påstå att vi inte tar tag i detta eller att utanförskapet är påhittat, för det är det absolut inte!

Anf. 14 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för väldigt bra och uttömmande svar på två ganska knepiga frågor.

Monica Greens sista fråga var: Vad avser man att göra för att minska antalet som lever utanför utanförskapet – det vill säga helt utanför våra trygghetssystem?

Jag vet inte hur mycket man ska behöva påtala att ingen ska behöva leva utanför våra svenska trygghetssystem. Troligen har inget annat land i världen så bra trygghetssystem som Sverige. Ändå kan vi inte blunda för att antalet – om vi nu kallar dem så – socialbidragstagare, människor med försörjningsstöd, under och efter den enormt djupa världskris som även Sverige drabbats av har ökat. Det är inte märkligt. Men självklart är detta ett problem; det duckar vi inte inför.

Därför tycker jag att det är viktigt att framhålla alla åtgärder som regeringen vidtagit för att motverka utanförskap, för att stimulera till arbete. Det är bara arbete som kan motverka utanförskap.

Det gäller olika former av anställningar med olika former av stöd. Att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden är det viktigaste man kan göra för alla som länge funnits i utanförskap, som kanske aldrig haft ett jobb och som kan vara 30 eller 35 år men aldrig haft förmånen att få komma in på arbetsmarknaden.

Det handlar inte om nya arbetslösa, om nya i utanförskap, utan vi har haft detta förhållande länge i Sverige. Senaste toppåret var år 2002. Jag behöver väl inte påminna Monica Green om vem det var som då styrde. Dessutom var det före år 2006 en kraftig högkonjunktur. Trots det hade vi ett enormt utanförskap och väldigt många socialbidragstagare.

Det är klart att det finns saker som kan göras för att motverka här, men kanske går det aldrig att få ett nollsummespel på området. Däremot ska vi se till att människor får verktyg för att själva kunna arbeta, för att själva kunna komma närmare en arbetsmarknad. Det är en regerings skyldighet. Detta är något som vi otroligt intensivt jobbar med.

Jag vill också framhålla att både RUT- och ROT-avdrag liksom andra sänkta skatter stimulerar till arbete. På tåget på vägen upp hit i dag läste jag en ledare i Sydsvenskan. Någon hade gjort en beräkning av vad det skulle ha inneburit för den person som använt RUT- och ROT-avdrag och lite annat om Socialdemokraterna under det senaste året hade fått bestämma. Att människor har kunnat få just de kanske enkla jobben inom RUT-området har självklart stimulerat till arbete.

Låt oss påminna oss om varför vi vidtar de här åtgärderna, och samtidigt vill jag påminna om att det handlar om utbildningar. Många människor har inte avklarade studier. Då är man väldigt långt ifrån en arbetsgivare som vill anställa. Vi har fått rusta upp hela skolsystemet. Även det är det i sammanhanget värt att påminna om. Tidigare hade vi ett skolsystem som släppte igenom människor som var helt omöjliga i fråga om att få ett jobb.

Mycket återstår att göra. Ingenting är längre, som sagt, rosenrött i Sverige. Det ska vi nog vara glada över. Men med alliansregeringen har Sverige under den djupa kris som varit klarat sig så mycket bättre än nästan alla andra länder i Europa. Det tycker jag att man ska vara stolt över i stället för att från oppositionens sida bara klanka på saker.

Anf. 15 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Också jag vill tacka Monica Green som ställt interpellationen. Vi har här en viktig fråga att debattera, vilket gjorts ett antal gånger i denna kammare.

Det är väl ingen som egentligen ifrågasätter om det finns ett utanförskap – människor som hamnar utanför arbetsmarknaden och numera även i ökande grad utanför trygghetsystemen. Frågan är i stället hur man beräknar detta utanförskap och vad man egentligen menar med begreppet utanförskap.

Man måste väl ändå räta ut en del frågetecken och vara lite hederlig här. Fakta i målet är att sysselsättningsgraden i Sverige *inte*, till skillnad från vad arbetsmarknadsministern i sitt svar ger sken av, ökat sedan år 2006. I stort sett ligger den still – något har den sjunkit sedan år 2006, lite mer för kvinnor än för män.

I dag är arbetslösheten högre än den var år 2006. Framför allt har långtidsarbetslösheten dramatiskt ökat. I dag är över 27 000 människor inskrivna i regeringens åtgärd fas 3. År 2006 var det som mest 11 000 personer som hade ett så kallat plusjobb. Det är en dramatisk ökning av en viss typ av utanförskap där man låser in människor i en kränkande åtgärd utan lön för sitt arbete.

Arbetslösheten har alltså stigit, och sysselsättningen har inte ökat. Men om man, med regeringens mått, räknar i termer av helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen, kan man se att det skett en minskning. Så är det. Det är färre som i dag får ersättning från a-kassan. Men det säger ingenting om utanförskapet i sig. Det är helt irrelevant.

Det handlar bara om att det i dag är färre personer som är arbetslösa och som har rätt till ersättning från a-kassan. Detta är det intressanta i sammanhanget. Det beror på att regeringen har stramat åt regelverket i a-kassan, på att färre personer kommer in i arbetslöshetsförsäkringen och på att fler personer kastas ut i andra ändan.

Vad händer med dessa personer nu när regeringen misslyckats med att få ned arbetslösheten och med att få upp sysselsättningen? Jo, de här personerna – de personer som Monica Green talar om – befinner sig nu i ett ännu djupare utanförskap än tidigare. De hamnar hos kommunerna för att där söka försörjningsstöd.

Det är väldigt tydligt att de utgifterna har ökat. De har ökat med över 30 procent sedan år 2008. Nu verkar ökningen eskalera. År 2010 var utgifterna för försörjningsstöd i kommunerna 9 ½ miljard kronor. Första kvartalet i år var de utgifterna uppe i 5 miljarder kronor. Om den utvecklingen fortsätter under resten av det här året innebär det en otroligt kraftig ökning av kostnaderna för försörjningsstödet.

Alla som vet någonting om skillnaden mellan bidrag och försäkringar vet att försäkringar som arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen är en rättighet. Här är det inte behovsprövat, utan till detta tjänar man ihop genom eget arbete och genom kvalifikationsvillkor.

Socialbidragen är ett bidragsberoende som kraftigt ökat under den här regeringens tid. Socialbidraget är ett behovsprövat bidrag som innebär att väldigt många av de människor som egentligen skulle behöva någon typ av försörjning därför att de är arbetslösa eller sjuka inte ens får försörjningsstöd.

Det betyder att inte ens den enorma ökningen av utgifterna för försörjningsstödet är ett mått på hur mycket det verkliga utanförskapet faktiskt har ökat. Det som numera är osynliggjort eftersom det inte går att beräkna detta är att en massa människor i praktiken i dag helt saknar

egen inkomst och är beroende av att bli försörjda av sina anhöriga. Har man det så får man inte ens försörjningsstöd.

Det är anmärkningsvärt att regeringen försöker trola bort dessa problem som är högst reella och som jag vet att varenda kommunpolitiker i hela vårt land är berörd av och mycket väl känner till. De är väldigt oroadade just över att man försöker trola bort det här resonemanget och låtsas att det som här nämnts inte händer trots att det är så uppenbart.

Anf. 16 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill tacka mina meddebattörer. Det som här tas upp är en väldigt viktig och angelägen fråga.

Först måste det kanske lite grann hyfsas till faktamässigt. Jag är inte alls nöjd med att människor tvingas leva på ekonomiskt bistånd. Men det är inte så som Monica Green påstår, att det nu rör sig om 400 000 fler. I själva verket säger Socialstyrelsen att det är 52 000 fler än år 2008 som nu är beroende av ekonomiskt bistånd.

Det jag tycker är intressant i den här debatten är att det går en skiljelinje i denna kammare. Oppositionen väljer att fokusera på statistikmätt. Majoriteten väljer att fokusera på vad som görs och på vilka resultat regeringen har åstadkommit.

Jämför vi med september 2006 kan vi konstatera att det i september 2011 är 213 000 fler personer som en vanlig dag går till jobbet. Jag är självklart inte nöjd när personer som kan arbeta ändå inte kommer i jobb. Men vi har sett resultat som visar att våra reformer faktiskt biter.

I och för sig kan vi också diskutera statistikmätt. Men när man kan se att statistiken, oavsett mått, har förbättrats tycker jag att den frågan blir mindre intressant. Snarare bör vi väl diskutera vad mer vi kan göra för att ännu fler ska kunna komma i jobb.

Vi har gjort stora satsningar på företagen och gjort det enklare att anställa, inte minst långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättningar. Vi har sänkt skatter för bolag. Vi har minskat krångel. Vi har halverat arbetsgivaravgiften avseende unga. Vi har satsat på skolan och på fler platser inom Samhall. Ja, vi har vidtagit ganska många åtgärder.

Självklart är jag inte alls nöjd med att inte alla har kommit i arbete. Men jag undrar vari cynismen ligger när vi i regeringen gör precis allt vi kan för att alla som kan arbeta ska kunna komma i jobb.

Tyvärr är det på det sätt som några här i majoriteten har tagit upp. Vi har haft en väldigt allvarlig finanskris som har gjort att jobb har slagits ut. Samtidigt kan vi se att arbetsmarknaden nu har återhämtat sig. Så många som det i dag finns på den svenska arbetsmarknaden fanns det inte ens innan den finansiella krisen 2008. Det går åt rätt håll. Men jag är inte nöjd förrän alla som kan arbeta har kommit i jobb.

Anf. 17 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är deprimerande när man hör en arbetsmarknadsminister som säger: Vi gör allt vi kan, och ändå är det 8 procents arbetslöshet. Vi har massarbetslöshet i det här landet. Vi har en arbetsmarknadsminister som säger: Vi gör allt vi kan. Vi kan inte göra mer.

Vad synd det är. Vad synd det är om alla dessa människor som inte har ett jobb att gå till. Arbete är det som gör att människan växer och lever och som bidrar till allas gemensamma försörjning och ser till att vi får en tillväxt i landet. Vi behöver göra mer för att få människor i arbete.

Ni säger att ni satsar på utbildning. Ni sabbade komvux när ni vann valet. Ni skar ned totalt. Ni påstod: Det behövs inte, jobben kommer ändå. När arbetslösheten började rusa i höjden stod ni helt handfallna och började lägga tillbaka lite av utbildningsplatserna. Sedan sade ni: Vilka fina reformer vi har gjort. Men vi är ännu inte uppe i de siffror som behövs.

Människor behöver utbildning. De behöver en chans att lära sig för att ta till sig de nya jobb som kommer. Då måste de få möjlighet att utbilda sig. Komvux behövs. Det behövs fler utbildningsplatser. Det behövs platser i den högre utbildningen och mer gymnasieplatser. Man kan inte göra som den borgerliga regeringen gör, försöka att lägga ned högskoleplatser, dra ned på gymnasieskolan och inte ha tillräckligt många komvuxplatser. Det är det ena.

Det andra är att ni med berätt mod ser hur alltfler människor nu söker försörjningsstöd. Hillevi Engström säger: Vi gör allt vi kan. Jag beklagar att det inte går att göra mer och att vi har en sådan handfallen regering som inte mer tror sig om att kunna få människor i arbete.

Man accepterar att det finns 220 000 barn som lever i fattigdom eftersom det finns föräldrar som är utförsäkrade. Ni har sabbat a-kassan och gjort det svårare och dyrare att gå med. De är utförsäkrade eller har inte gått med för att det är för dyrt.

Vi vill satsa och investera i det som bygger Sverige starkt. Vi vill investera i en kunskapsbaserad ekonomi. Vi vill satsa på utbildning för dem som inte har utbildning eller som vill omskola sig. Vi vill satsa på vård, skola och omsorg i kommunerna. Vi vill inte dra ned på kommunerna. Vi vill satsa på kvaliteten i kommunerna. Det ger både jobb och trygghet för dem som behöver den servicen i kommunerna. Det är bra.

Det som inträffar just nu är att kommunerna får allt svårare att ge en god service eftersom vi har 437 000 personer som förra året sökte försörjningsstöd. Detta urgröper kommunernas ekonomi. Det är siffror som kommer från Socialstyrelsen om ekonomiskt bistånd. Det kan man inte trola bort.

Hillevi Engström ville inte prata statistik. Det är fine för mig. Jag tycker att vi ska prata om utbildning, jobb och sådant som gör Sverige starkt. Vi ska se till att människor får arbetslivserfarenhet som kan leda till ytterligare anställningar. Vi ska se till att de som ställs utanför helt och hållet har möjlighet till plusjobb. Det satsar vi på.

Vi ska se till att de som är sjuka och arbetslösa inte ska bli fattiga. Människor blir inte friska av att bli fattiga. De hittar heller inget jobb genom att vara fattiga. Det är inte rätt väg att gå.

Anf. 18 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! Låt mig först beklaga att interpellanten väljer att tolka allt som regeringen gör som sabbande och cyniskt. Jag tycker inte att det hör hemma i en debatt att ifrågasätta våra ärliga ambitioner och att vi såväl från regeringens håll som i oppositionens roll vill väl. Jag noterar att ingen av de fyra debattörerna här har antytt att Monica Green skulle

vara ute i något ogjort väder. Då tycker jag att inte heller hon ska antyda att vi är ute i ett sådant.

Sedan går jag till själva sakfrågan. Om Monica Green och för den delen Josefin Brink kunde lyfta blicken lite grann kan de konstatera att i närtid, 2008 likaväl som 2011, står Europa i en fruktansvärt kritisk situation i hela den finansiella stabiliteten. Vi har länder som Grekland, Spanien, Italien och även Portugal och Irland. Där kan man verkligen tala om massarbetslöshet på grund av att man misskött sin interna politik och inte haft statsfinanser under kontroll. Det är någonting som med skärpa har lyfts fram som viktigt av alliansregeringen att värna.

Låt oss för en stund fundera på de siffror som jag nämnde i mitt förra anförande om 220 000 helårssjukskrivna, 15 procent av arbetskraften. Om vi hade gått in i finanskrisen 2008 eller som i dag 2011 med den typen av ingångsvärden, hur tror då Monica Green att det hade sett ut? Det gäller för den delen också Josefin Brink, med den politik som man backade upp Socialdemokraterna med. Den ledde till dessa förfärliga siffror för utanförskap.

Hur hade vi klarat att stå emot en finanskris? Vi hade säkert hamnat i samma prekära situation som någon av de drabbade länderna som jag nyss nämnde. Det är inte en ansvarsfull politik. En ansvarsfull politik är att se till att så många som möjligt befinner sig där de ska vara och helst i arbetslivet. För övrigt ska vi se till att våra trygghetssystem backar upp alla individer som behöver det.

Anf. 19 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Om man följer Monica Greens inlägg tänker man när man lyssnar: Tänk vad enkelt allting skulle vara här i världen om det vore så att ju mer pengar vi skjuter till, desto bättre löser det sig med ungdomsarbetslösheten och utanförskapet! Så är det inte i verkligheten, Monica Green.

Jag vet inte hur ofta du är ute och besöker arbetsförmedlingar eller dina politiska kolleger i kommuner och landsting. De gör väldigt mycket, men både skolpolitik och arbetsmarknadspolitik är väldigt svårt.

Det är definitivt svårt att påvisa snabba resultat inom skolpolitiken, där jag själv är verksam här i riksdagen. Det gäller till exempel reformer. Vi har visserligen inom Folkpartiet talat om lärlings- och yrkesutbildningar i tio år. Men det är denna höst den nya gymnasiereformen träder i kraft, till exempel.

Ändå vill vissa socialdemokrater att vi ska påvisa resultat nu. Vi har visserligen suttit i regeringen i fem år. Men regeringens gymnasiereform trädde i kraft höstterminen 2011. Det är också viktigt.

Det finns många arbetsförmedlingar och kommuner som satsar stort på arbetsmarknadspolitiska insatser och vuxenutbildning. Men det löser i varje fall inte situationen om det inte finns lediga och tillgängliga jobb.

I vissa kommuner kan till exempel en borgerlig allians lägga 30 miljoner på arbetsmarknadspolitiska insatser. Då kommer Socialdemokraterna och säger: Vi vill ha ännu mer pengar, 50 miljoner till mot arbetslösheten. Det är inte vad det handlar om. Då hade saker och ting varit mycket enklare.

Jag har inte hört något om ett alternativ till rehabiliteringskedjan och arbetslivsintroduktion. Yrkesvux förlängs nu från 2011 fram till 2013. Alliansregeringen tar sitt ansvar och förlänger insatser som är konjunkturberoende.

Det är vad som ska avgöra hur mycket staten går in med. Men kom inte och påstå att vi inte satsar på utbildning och arbetsmarknad för de arbetslösa, för det är fel!

Anf. 20 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är lite tråkigt att lyssna på Monica Green, som målar allting i svart. Allting är elände, och allting är alliansregeringens fel. Allt vad vi gör är att sabba och förstöra. Det är lite svårt att hålla en seriös debatt på den nivån.

Man måste se verkligheten, både nu och hur den såg ut tidigare, och både hur den ser ut i Sverige och utanför Sverige. Det är en väldigt viktig utgångspunkt om man ska tala om utanförskap och människor som inte får en möjlighet till jobb.

Jag tvivlar inte alls på Monica Greens, eller för den delen på det socialdemokratiska partiets, syften: Man vill minska utanförskap och få människor i jobb. Men det är precis det också vi arbetar för!

Om det vore så enkelt att man hade någon quick fix för detta måste jag ändå ställa mig frågan: Varför gjorde då inte den socialdemokratiska regeringen detta när det var högkonjunktur före 2006? Varför var det då ett toppår när det gällde socialbidragstagare 2002? Varför var det så många som var i utanförskap före 2006? Varför är det i dag fler som går till arbetet än tidigare? Kanske måste Monica Green fundera lite över dessa samband.

Så här ser det ut, och då har vi ändå haft en otroligt djup kris i världen och även i Sverige. Många har sagts upp från sina jobb. Vi har också haft ett stort flyktingmottagande. Vi har många ungdomar som inte har klarat skolan. När det blir kris och färre jobb har de självfallet svårare att få jobb.

Men vi arbetar långsiktigt. Det här är ingen quick fix, utan vad vi gör är att se till att rusta människor så att när det väl vänder uppåt ska de vara med och fjätas om jobben. Det är vårt mål. Jag undrar vad som är Monica Greens mål.

Anf. 21 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Jag noterar att arbetsmarknadsministern tycker att det är fel och nästan lite trist att stå här och prata om statistik och sådan skit. Det kan jag förstå eftersom statistiken talar sitt tydliga språk och avslöjar regeringens misslyckande. Hur ska vi annars mäta effekterna av regeringens politik om inte i termer av mått på hur många som är arbetslösa, hur sysselsättningen ser ut och så vidare? Det blir lite meningslöst att stå här och prata om hur vi upplever att arbetslösheten ser ut.

Hillevi Engström försöker också tramsa med statistiken precis som en del andra debattörer här. Man pratar om att det är fler som går till jobbet. Det vore oerhört märkligt annars; befolkningen är ju större! Den arbetsföra befolkningen är större. Det som är relevant att mäta när vi pratar om arbetslöshet och sysselsättning är hur stor andel av den arbetsföra befolkningen som är arbetslös och hur stor andel av den arbetsföra befolk-

ningen som är sysselsatt respektive inte sysselsatt. Allt annat är bara ett sätt att försöka lura allmänhet och väljare att tro att någonting föreligger som inte är sant.

Sanningen är den att en större andel av den arbetsföra befolkningen är arbetslös i dag än 2006. En större andel av de arbetslösa är i dag långtidsarbetslösa. En större andel av de arbetslösa saknar i dag rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen samtidigt som kommunernas utgifter för försörjningsstöd ökar dramatiskt.

Det är det här som vi tycker är ett problem. Det är märkligt att regeringen försöker släta över det genom att prata om helt andra saker. Ser inte arbetsmarknadsministern detta som ett problem?

Finn Bengtsson! Javisst, vi befinner oss i ett oerhört utsatt ekonomiskt läge, och vi har gått igenom en lågkonjunktur. Men jag undrar vilken ekonom i hela världen som har sagt att det i ett sådant läge är bra att dra ned på transfereringssystemen. Jag har inte hört någon påstå att det är en bra idé i en lågkonjunktur att se till att de arbetslösa får ännu mindre pengar i sina plånböcker.

Anf. 22 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag kunde icke bärga mig längre utan måste kasta mig in i denna intressanta debatt. Jag måste säga att det ett tag, när jag hörde någon moderat här, kändes som att flytta tillbaka någon vecka till de moderata historiedagarna i Örebro. Där skrev man att det var Moderaterna som tog kampen för allmän rösträtt och fajten mot apartheid. Ungefär så försöker man skriva om också dagens historia.

Varför, Finn Bengtsson och ni övriga, kan vi inte här i kammaren vara överens om faktiska förhållanden? Arbetslösheten är högre nu än när ni tillträdde. Utanförskapet med de mått som ni använder är inte lägre. Det är realistiskt och ärligt att ha detta som utgångspunkt för en politisk diskussion. Där kan ni få diskutera era avsikter och verkliga intentioner bakom politiken. Det handlar om att omfördela det som är rättigheter och det gemensamma till den enskilde. Det är en politik för att pressa ned sociala villkor och löner.

Det är därför ni har förstört arbetslöshetskassan. Bara var tredje arbetslös får ersättning från a-kassan. Det är denna verklighet som gör att siffrorna för försörjningsstöd rusar ute hos kommunerna. Den arbetslöse säger inte längre: Jag är försäkrad. Jag och mina kamrater hävdar våra rättigheter! I stället ska han plågas till kommunens socialkontor och kläs av varenda krona han har kunnat spara på banken. Man tar den eventuella sommarstuga som han kunde ha eller den bil som inte längre behövs eftersom det inte finns något arbete att resa till.

Ni gör människor fattiga. Ni avrustar samhället och gör människor svagare. Det är det er politik leder till. Vore det inte ärligare att ni moderater i kammaren upplyser hela svenska folket? Säg: Vi sänker skatterna, mest för de rika! För att kunna göra det måste vi pressa ut kostnader för sociala rättigheter som arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring. De arbetslösa och de sjuka ska betala skattesänkningar för de rika. Säg: För att vi ska lyckas med vårt cirkusnummer ska vi inte berätta om det verkliga utfallet av politiken utan upprepa gång på gång att jobbpolitiken har lyckats trots att alla kan se att arbetslösheten är högre och att utanförskapet inte har minskat.

Sluta syssla med historieförfalskning, moderater! Det gäller både i nutid och i dåtid. Diskutera ärligt den politik ni står för och den politik vars avsikt är att öka klasskillnaderna i vårt land!

Prot. 2011/12:27
8 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Vad är det som är cyniskt och vad är det som inte är cyniskt, Monica Green? Under Socialdemokraternas sista år i regeringsställning var det många som tvingades lämna arbetsmarknaden varje dag fastän de hade arbetsförmåga och ville arbeta. Det alliansregeringen gör och fortsätter att göra är att se till att alla som kan arbeta får en chans att göra det.

När det gäller att titta på statistik visar inte den senaste statistiken det som Monica Green säger. Återigen: Det är inte 8 procents arbetslöshet utan 6,8 procent, och det är för högt. Det som har skett efter valet är att statistiken har förändrats. Vi har en hög arbetslöshet. Vi har en hög ungdomsarbetslöshet. Men det är också viktigt att komma ihåg, Monica Green, att Sverige anpassar sig till de regler som säger att hälften av alla unga som är arbetslösa studerar på grundskola, gymnasieskola och högstskola.

Det finns tre grupper som jag skulle vilja säga är den riktiga utmaningen när det gäller att se till att människor kommer i jobb. Då pratar vi om de unga som inte har klarat av skolan och som har lämnat skolan utan godkända betyg. Vi gör nu om grundskolan och gymnasieskolan så att fler unga ska få chansen. Jag tror att det är oerhört viktigt att varje barn och ungdom får chansen att få sin livsdröm realiserad. Vi har också många utrikes födda, inte minst i Monica Greens hemlän Västra Götaland. Där har vi 14 000 utrikes födda ingenjörer som är arbetslösa och inskrivna på Arbetsförmedlingen trots att industrin efterfrågar ingenjörer. Vi har också många funktionsnedsatta som saknar arbete.

Låt mig tala om några av de viktiga delar som regeringen gör för att sänka arbetslösheten. Som någon sade här: Det finns ingen quick fix. Mina kolleger i Europa är oerhört upprörda och upprivna för att de inte har resurser att satsa på arbetsmarknadspolitiken. De har bara resurser till ett lågt kontantstöd, och väldigt lite till aktiva insatser.

Det vi gör, förutom den aktiva arbetsmarknadspolitiken med arbetsmarknadsutbildning, olika former av praktik och rehabilitering är att vi nu har en ny form av lärlingsutbildning inom gymnasieskolan. Jag har i veckan tillsatt en utredning för att göra det möjligt för ungdomar under 23 år att få en lärlingsprovanställning och få en brygga från utanförskap in på arbetsmarknaden.

Nystartsjobben har visat sig vara en lyckosam reform. Drygt 50 000 personer har ett nystartsjobb i dag.

Vi har halverat arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Vi tror nämligen att om det är billigt att anställa ungdomar eller personer som har varit långtidsarbetslösa länge kommer fler arbetsgivare att vilja göra det. Det motsätter sig Socialdemokraterna, vilket är obegripligt.

Vi går nu vidare efter nyår och sänker restaurangernas moms-satser. De halveras så att det blir lägre kostnader för restauranger, cateringföretag och takeawayföretag så att fler unga förhoppningsvis kommer att få jobb. Vi gör förbättringar för företagen, vi gör det enklare att starta företag, vi sänker skatterna för företagare och vi förbättrar skolan. Redan

nästan år har vi pengar i budgeten som innebär att vi satsar 1,2 miljarder på en ännu bättre arbetsförmedling. Det är några exempel på regeringens breda jobbpolitik.

Jag ställer frågan: Vad är cynism, Monica Green? Det är lätt att säga att det finns en quick fix-lösning. Oavsett statistikmått, det som interpellationen handlar om, har vi en bättre situation i dag.

Anf. 24 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det har sagts i den här debatten att jag efterfrågar quick fix och att jag säger att det är enkelt. Jag har aldrig påstått det. Det är inte enkelt. Jag vet. Jag vet att det tar tid att få människor i arbete. Jag vet det eftersom jag var med under den förra högkonjunkturen. Jag vet att det tog tid innan vi kunde visa resultat. År 2006 tillkom 152 000 nya jobb. Men ni hånade oss i den valrörelsen och påstod att det inte kom några nya jobb, men det gjorde det. Det tillströmmade oerhört många nya jobb 2006. Året efter var också ett bra år, för då hade inte er politik börjat bita. Då tillkom 80 000 nya jobb. År 2008 tvärstannade jobbtillväxten. Det var inte den borgerliga regeringens fel. Det var den internationella lågkonjunkturens fel, men det var ni som styrde och hade dragit bort alla möjligheter till vidareutbildning, komvux och stöd. Ni hade sabbat a-kassan redan då. Jag menar inte att det här är enkelt. Jag menar att det är svårt, och det är därför som man måste göra mer.

Ni tycks mena att det är okej att nästan en halv miljon människor söker försörjningsstöd. Ni tycks säga att eftersom a-kassan är sämre och ni har infört en sjukförsäkring som människor blir utförsäkrade ifrån måste de kunna söka försörjningsstöd. Det är klart att de ska söka försörjningsstöd om de behöver det, men det ska vara en tillfällig lösning i allra sista hand för att människor inte ska behöva gå från hus och hem. Man ska kunna leva i det här landet.

Anders Borg brukade berömma vårt ekonomiska system och säga att vi byggde upp det och byggde Sverige starkt under den förra krisen. Det gör han inte längre, men jag vet att det var vi som såg till att ekonomin håller sig stark nu också. Jag vill ha fler jobb, inte färre.

Anf. 25 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Den moderatledda regeringen har misslyckats med det som är huvuduppgiften i politiken. Arbetslösheten har inte minskat, utan den har ökat. Utanförskapet har inte minskat.

Utöver det har man slagit direkt mot dem som är arbetslösa. Bara var tredje arbetslös har i dag anknytning till a-kassan. Åtskilliga av dem har kraftigt försämrade ersättning. Det innebär att försörjningsstödet ökar ute i landets kommuner. Låt mig ta tre exempel från Jönköpings län. Det är tre vanliga kommuner i vårt land. På fyra år har försörjningsstödet i Nässjö ökat från 12 till 24 miljoner. I Sävsjö har det ökat från 4 till 9 miljoner och i Tranås från 13 till 21 miljoner.

Moderatregeringens politik har inneburit att skattesänkningar för de rika betalats av de arbetslösa. Försämringar för de arbetslösa som tvingas till försörjningsstöd får betalas av barnen i förskola och skola när försörjningsstödet trycker ut annat ur den kommunala budgeten.

Tror arbetsmarknadsministern att denna politik bättre rustar människor att erövra arbetsmarknaden? Gör försämringar av den gemensamma sektorn och försämringar av försörjningen för en arbetslös henne bättre rustad för att återerövra arbetsmarknaden?

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Någonting blir inte sant bara för att man upprepar det i riksdagens talarstol, Monica Green. Jag tycker att det är rimligt att man håller sig till någon sorts fakta. Det stämmer inte att alliansregeringen skulle ha tagit bort alla utbildningar och saboterat a-kassan. Det är min uppfattning att vi har en bra omställningsförsäkring.

Det har blivit fler jobb och inte färre. Under sommaren kunde vi konstatera att det aldrig har varit så många sysselsatta. Det var fler på arbetsmarknaden än före finanskrisen.

Jag tycker att det är intressant att höra vilket alternativet är till regeringens politik. Vi kan läsa i budgeten att Socialdemokraterna satsar tre gånger så mycket på att höja a-kassan som på andra aktiva insatser i arbetsmarknadspolitiken. Någonstans måste man välja. Ska vi satsa på en aktiv arbetsmarknadspolitik och en förbättrad skola som ser varje barn och ungdom och ger dem möjligheter att förverkliga sina drömmar eller ska vi satsa på att öka bidragen till dem som inte arbetar?

Jag kan konstatera att i augusti 2011 hade antalet sysselsatta ökat med 89 000 personer jämfört med ett år tidigare. 25 000 fler unga hade fått jobb. Antalet långtidsarbetslösa hade minskat med 16 000 personer på ett år. Det har gått åt rätt håll.

Men nu är jag orolig för hur omvärlden kommer att påverka oss, som Finn Bengtsson var inne på lite grann. Hur kommer Sveriges industri att stå sig när vi kan få en vikande export inom till exempel fordonsindustrin? Det är jag orolig för. Vi kommer att bli påverkade, och då är det väldigt viktigt att vi i stället för att öka alla bidrag för dem som inte arbetar har resurser att sätta in för att vidta ytterligare åtgärder om arbetslösheten ser ut att bli långvarigare och djupare.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2011/12:59 om fusk och exploatering av arbetskraft på biltvättar

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Josefin Brink har frågat mig vad jag avser att göra för att stoppa exploateringen av asylsökande, papperslösa och migrantarbetare på den svenska arbetsmarknaden samt för att garantera att staten inte subventionerar oseriösa arbetsgivare med så kallat nystartsbidrag från Arbetsförmedlingen. Frågan ställs mot bakgrund av ett reportage i radio-programmet *Kaliber* den 23 oktober 2011 om asylsökande och papperslösa som utnyttjas som underbetald arbetskraft på biltvättar.

Jag vill gärna inledningsvis slå fast att det naturligtvis är oacceptabelt om regler missbrukas och djupt olyckligt om människor utnyttjas av oseriösa arbetsgivare.

Stöd för nystartsjobb – något som heter ”nystartsbidrag” finns inte i Sverige – är ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare som anställer personer som har varit utan arbete en längre tid. Själva syftet med nystartsjobben är alltså att sänka trösklarna för anställning och därmed skapa nya möjligheter för individer som står långt från arbetsmarknaden. Totalt närmare 125 000 personer har med hjälp av nystartsjobb åter lyckats etablera sig på arbetsmarknaden.

Individen anvisas inte heller ett nystartsjobb av Arbetsförmedlingen. Det är därmed inte en traditionell arbetsmarknadspolitisk insats. Men för att Arbetsförmedlingen ska kunna bevilja ett nystartsjobb ställs ett antal krav. En förutsättning är förstås att arbetstagaren ska vara legalt i Sverige. Arbetsgivaren måste vidare vara registrerad som sådan hos Skatteverket och får inte ha näringsförbud eller skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Lönen ska vidare ligga på samma nivå som kollektivavtal i branschen, vilket arbetsgivaren ska intyga till Arbetsförmedlingen. Om ändrade förhållanden som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek uppstår under tiden som nystartsjobbet pågår är arbetsgivaren skyldig att anmäla detta till Arbetsförmedlingen. En arbetsgivare som lämnar oriktiga uppgifter och förorsakar att stöd betalats ut på felaktig grund eller med för högt belopp är återbetalningsskyldig, och Arbetsförmedlingen ska då också återkräva utbetalt belopp.

När det gäller de övergripande förhållandena på arbetsmarknaden råder det stor enighet om grunderna för den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den bygger på ansvarstagande parter som i kollektivavtal kommer överens om rimliga villkor och som vakar över villkorens efterlevnad. Tillsyn över efterlevnaden av arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen utövas av Arbetsmiljöverket.

Då interpellationen delvis rör frågan om arbetskraftsinvandring vill jag gärna framhålla att ökad rörlighet av arbetskraft är något positivt. Ett flexibelt och effektivt system för arbetskraftsinvandring är en viktig del i arbetet för att möta framtidens behov av arbetskraft. Men med arbetskraftens ökade rörlighet följer också utmaningar: för lagstiftaren, för myndigheter, för arbetsmarknadens parter, för arbetsgivare och arbetstagare.

Migrationsverket har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2011 fått i uppdrag att motverka förekomsten av skenavtal och missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring samt redovisa hur myndigheten arbetar för att upptäcka missbruk och skenanställningar. Av Migrationsverkets rapportering till regeringen framgår att verket under året har intensifierat sitt arbete med att ta fram rutiner i syfte att motverka missbruk.

Regelverket för arbetstillstånd innehåller vidare bestämmelser som syftar till att minska beroendeförhållandet mellan en arbetstagare och en arbetsgivare. Ytterst har förstås också polisen en viktig roll när det gäller att bekämpa brottslighet, till exempel människohandel.

Avslutningsvis, herr talman! Rimliga och rättvisa villkor ska gälla för alla arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden, såväl invandrare som infödda. Därom ska inte råda någon som helst tvekan. Jag kan därför försäkra att regeringen också fortsättningsvis noggrant kommer att följa utvecklingen på området.

Anf. 28 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! I min interpellation tar jag upp två stora och allvarliga problem på den svenska arbetsmarknaden. Det är dels den utbredda exploateringen av utländska medborgare, dels de alltför slapphänta regler som i dag finns för bidrag till arbetsgivare från Arbetsförmedlingen.

I fallet med de granskade biltvättarna i programmet *Kaliber* sammanfaller dessa två problem på ett ganska delikat sätt. Här har vi arbetsgivare som uppenbarligen håller sina firmor i gång genom att utnyttja asylsökande och papperslösa till fullkomligt skandalösa löner och arbetsvillkor samtidigt som staten genom nystartsjobb subventionerar dessa företag. Att något sådant över huvud taget kan ske är ett tecken på att det finns stora och allvarliga brister både när det gäller lagstiftning och kontroll.

Det här är tyvärr inte något unikt. Exempelen är otaliga de senaste åren på hur utländska medborgare, såväl asylsökande som papperslösa, liksom migrantarbetare som kommit hit som arbetskraftsinvandrare, blivit utnyttjade som bärplockare, lantarbetare, städpersonal, rivningsarbetare, diskare, i alla möjliga tunga och slitsamma jobb och på villkor som är skrämmande nära rent slaveri. Det beroende som dessa människor har av den lilla inkomst som de trots allt kan få är så stor och skräcken för att skickas ut ur landet utan några pengar likaså att de känner sig tvungna att foga sig i den helt ofattbara behandlingen.

Jag tycker att det borde vara uppenbart för Hillevi Engström att de ansvariga myndigheterna varken har rätt verktyg eller de resurser som behövs för att bekämpa denna exploatering på ett framgångsrikt sätt. Migrationsverket, Skatteverket och Arbetsmiljöverket gör vad de kan med de regelverk som finns att följa, men det räcker uppenbarligen inte. Jag har hört företrädare för alla dessa myndigheter påpeka att det faktiskt är så det ligger till. De gör vad de kan, men regelverken, resurserna och instruktionerna räcker inte till. Det behövs en vassare lagstiftning, och det behövs ett tydligare uppdrag.

Regeringens intresse för att ta tag i problemen med den växande svarta sektorn, med en ökande exploatering, har varit väldigt svalt. I stället för att ta ett samlat grepp om fusk och exploatering kommer det varje gång en skandal dyker upp i medierna några panikartade framkrystad löften om lite bättre kontroller, och sedan händer egentligen inte särskilt mycket. Jag saknar ett samlat grepp om hur vi ska få en arbetsmarknad som är fri från den typen av rena övergrepp på människor.

När det gäller nystartsjobben är regeringen inte beredd ens till någon symbolisk reträtt som det verkar, trots att det är uppenbart att de kontroller som Arbetsförmedlingen gör inte räcker för att garantera att inte oseriösa arbetsgivare får ta del av bidragen. Det är ju inte i samband med biltvättarna som det för första gången avslöjas att det finns arbetsgivare som inte lever upp till kravet att teckna försäkringar, som inte har bra arbetsmiljövillkor och som inte lever upp till kravet på löner och arbetsvillkor i övrigt, utan det är någonting som pågår. Också där säger Arbetsförmedlingen: Vi har inga instruktioner och ingen laglig rätt att kontrollera detta. Vi är tvungna att säga ja även om vi inte kan kontrollera det.

Sammantaget frågar jag mig om regeringen egentligen tycker att det här är ett särskilt stort problem, om regeringen tycker att det är så farligt att mängder av människor blir exploaterade och utnyttjade på det sättet

på en svart arbetsmarknad och om det är något vidare stort problem att staten subventionerar sådana arbetsgivare.

Anf. 29 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanten för en intressant interpellation och statsrådet för ett uttömmande svar. Det hela bygger på en observation i våra medier som är mycket beklagansvärd, och precis som statsrådet inledde med att konstatera är det helt oacceptabelt att regler missbrukas och djupt olyckligt för de människor som utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Självklart är det så.

Däremot måste man fundera lite grann på om interpellanten har några synpunkter på att vi trots allt försöker underlätta för arbetsgivare att anställa just för att människorna ska få en anställning. Det framskyntar i interpellantens muntliga kommentar till hennes interpellation att hon egentligen är tveksam till möjligheten för arbetsgivare att ta ett större ansvar för att anställa. Det gäller till exempel nystartsjobben men även instegsjobben, som det kanske egentligen handlar om när det är fråga om utländska medborgare som kommit till vårt land.

En annan problematik som tas upp av interpellanten och som jag är lite frågande till är det faktum att hon nämner asylsökande, papperslösa och migrantarbetare med tillfälligt arbetstillstånd i ett och samma andetag. Självklart ska asylsökande och de som kommer hit som arbetskraftsinvandrare på alla sätt garanteras skydd enligt våra regelverk. Sedan finns det, precis som ministern lyfte fram, också oseriösa arbetsgivare. Man har förtydligt uppdraget för Migrationsverket att följa upp detta så att det inte förekommer ett sådant missbruk. Det är nog den skärpningen som är allra viktigast, inte att göra regelverket mer komplicerat för arbetsgivare, vilket interpellanten uppenbarligen vill när hon talar om slapphänta regler för bidrag till arbetsgivare. Det sista Sveriges arbetsgivare behöver är ytterligare regelkrångel för att faktiskt kunna och vilja anställa.

När det nu handlar om asylsökande, papperslösa och, som sagt, migrantarbetare med tillfälligt arbetstillstånd undrar jag lite grann hur interpellanten ser på begreppet papperslös. Sverige har, och ska ha, en mycket generös invandringspolitik. Det är vi brett överens om i detta parlament. Däremot finns det människor som illegalt tar sig in i landet eller sådana som efter en regelrätt domstolsprövning eller efter prövning av Migrationsverket och sedan av högre instans inte befinns ha den lagrättsliga möjligheten att stanna kvar här. Det är de som kallas papperslösa.

Det förefaller mig svårt att, som interpellanten antyder, med dagens lagstiftning ta till vara de rättigheter som dessa individer har gentemot legala arbetsgivare i vårt land. Det är ju individer som enligt vår lagstiftning uppenbarligen inte har rätt att vara i landet. Lösningen på det problemet är naturligtvis att de som inte har dessa förutsättningar att vara i landet inte heller ska vara det. Alltså är det på det sättet man bevakar deras rättigheter allra bäst. En annan ordning vore väldigt konstig, det vill säga att man bestämmer sig för, helt oberoende av den politik som tidigare styrts detta, att gå in och ändra våra lagar för att ta hand om de individer som ju rimligen inte ska vara i vårt land, när det i själva verket handlar om myndighetsbedömning, och myndighetsbedömningen kanske är prövad i domstol och innebär att man inte har rätt att vistas i landet.

Därför förstår jag inte riktigt hur interpellanten kan blanda ihop denna grupp människor med de ytterst utsatta asylsökande och arbetskraftsinvandrare som vi måste värna på alla sätt i vårt regelverk. Det kan inte vara rimligt att man har olika förutsättningar för dem som har laglig grund och dem som har olaglig grund om man ska hantera detta i enlighet med god rättsordning. Frågan är hur interpellanten ser på papperslösas rätt att kräva lagändringar till förmån för sin egen situation.

Anf. 30 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är bra att Josefin Brink lyfter fram detta problem. Jag tror inte att någon av oss kan tänka sig att vi ska ha människor som arbetar under slavliknande förhållanden i Sverige. Det måste vi med alla medel motverka. Det ska självklart vara rimliga och rättvisa villkor som gäller, precis som vi har enligt vår lagstiftning och de gällande kollektivavtal som finns.

Här har arbetsmarknadens parter sitt ansvar, men även myndigheterna har ett stort ansvar. Arbetsmiljöverket ska ha och har också en god tillsyn över olika branscher, men vi har kanske mer styrt över det till att man ska se till att kontrollera på ett bättre och tydligare sätt inom de branscher och hos de arbetsgivare där det finns problem, där det är fusk och där man inte arbetar seriöst. Jag tror att det är oerhört viktigt att man lägger kraften där den bäst behövs. Skatteverket måste också ut och kontrollera vilka som finns på arbetsplatsen, vilka som är där. Det kan man inte bara göra under kontorstid, utan det måste även göras långt efter den normala arbetstidens slut.

Ökad rörlighet kan vi nog aldrig stoppa i en globaliserad värld. Jag tycker själv att det är något mycket positivt i sig, vilket redan har framhållits här av ministern. Men självklart öppnar det också för möjligheter till fusk och utnyttjande, och det är svårare att kontrollera. De flexibla och effektiva system för arbetskraftsinvandring som många av Sveriges arbetsgivare ropar efter får inte heller stoppas därför att det finns de som fuskar. Jag håller med tidigare talare Finn Bengtsson: Det är inte krångligare regler för företag vi behöver, utan en god kontroll av de regler som vi har.

Det är egentligen en mycket liten grupp som kommer hit. Det är inte särskilt många individer. Många av dem är högutbildade eller specialutbildade. Jag hörde att den största gruppen tydligen var datoringenjörer.

Vi kan inte ha stängda gränser eller totalitära stater, men med öppenhet och tolerans kommer också problem. Det är viktigt att vi har ordning och reda och att vi har goda myndigheter som gör sitt, precis som ministern framhöll.

Josefin Brink efterlyste ett samlat grepp. Jag vet inte om hon inte lyssnade på ministern när ministern i det långa svaret läste upp att Migrationsverket i det regleringsbrev som gäller för i år har fått i uppdrag att motverka förekomsten av skenavtal och missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. De ska också redovisa hur de arbetar. De har redan rapporterat att de intensifierat sitt arbete med att ta fram särskilda rutiner och motverka missbruk. Jag tycker att det är en typ av samlat grepp, och visar sig det greppet behöva fler åtgärder är jag helt övertygad om att regeringen och arbetsmarknadsministern kommer att vidta sådana.

Men vi kan inte stänga våra gränser. Vi kan inte göra det svårare för människor att komma till Sverige och arbeta. Precis som svenskar ska få möjlighet att komma ut i världen och arbeta i andra länder måste vi också ha öppna gränser för arbetskraftsinvandring i Sverige.

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag blir precis lika upprörd som Josefin Brink när jag hör att människor kan utnyttjas och i vissa fall också utnyttjas. Men det som gläder mig är det som alliansregeringen tillsammans med Miljöpartiet beslutade om 2008, det vill säga en möjlighet för människor utanför EU att komma till Sverige, bosätta sig, arbeta, försörja sig och skapa sig en ny framtid. Den vägen var stängd för inte så få år sedan. När jag pratat med mina kolleger i Europa har jag erfarit att det inte finns något annat land i Europa som har så liberala regler för arbetskraftsinvandring som Sverige. I vissa länder välkomnar man högutbildade, som civilingenjörer och läkare – andra göra sig icke besvär. Vi ska vara väldigt stolta över den här reformen.

Precis som Katarina Brännström tog upp finns det ingen reform där det inte kan finnas problem. Därför gäller det att vi är nogga med vilka regler vi ska ha här i Sverige för arbetskraftsinvandring. Det ska finnas kontroll och sanktioner. Migrationsverket kommer också att skärpa reglerna och genomföra samkörning av register, till exempel mot Skatteverket, för att kontrollera att de utlovade lönerna har utbetalats och att man har betalat skatt på det hela.

Det finns många andra intressenter i samhället som kan hjälpa till när det gäller frågan om eventuellt utnyttjande av människor: de fackliga organisationerna, gränspolisens, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Det gäller också oss konsumenter. Det är oerhört viktigt vilket ansvar vi har. När någon åker till en biltvätt och får bilen tvättad för hand och det kostar 100 kronor måste var och en av oss tänka: Om det är för billigt för att vara sant är det antagligen inte sant. Vissa människor kan bli utnyttjade, på samma sätt som en starköl som kostar 10 kronor antagligen inte är lagligt köpt på Systembolaget. Det finns en moralisk aspekt i detta, men i grunden är jag väldigt stolt över att kunna säga att vi har ett öppet land där människor välkomnas alldeles oavsett bakgrund och utbildningsnivå.

Frågan om nystartsjobben följer jag nog, eftersom det är en rättighet som människor har och som har lett till att många kommit i jobb. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen gör alla de kontroller som kan vara nödvändiga och relevanta. Sedan måste utgångspunkten vara att de flesta arbetsgivare vill göra rätt för sig och är skötsamma och ordentliga. Vi kan inte ha en lagstiftning i Sverige som utgår från att majoriteten fuskar och bedrar och gör människor illa. Det skulle vara ett förfärligt land att leva i om vi alltid misstänkte att någon kan göra ett fel. Men när det upptäcks ska vi ha sanktioner. Vi ska ha kontroller på en rimlig nivå. Men i grunden skulle jag välkomna om ännu fler arbetsgivare ville anställa personer som har varit långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna, gärna i form av ett nystartsjobb. Det skulle gynna samhället, individerna och företagen, tror jag.

Anf. 32 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! För att undanröja en del missförstånd: Vänsterpartiet anser också att det är positivt att människor kommer hit från andra länder. Jag vågar påstå att vi är det parti som mest av alla har tagit strid för att vi ska ha en generös invandringslagstiftning i Sverige.

Men det finns ingenting positivt för den enskilde med att arbeta tio tolv timmar per dag, tjäna 20–30 kronor i timmen och tvingas sova på en madrass på golvet på en skitig arbetsplats. Vi vill inte göra det svårare för människor att komma till Sverige och arbeta. Vi vill göra det svårare för arbetsgivare att utnyttja och exploatera de människor som kommer hit för att arbeta. Det är därför jag har väckt interpellationen, inte i något annat syfte.

Från början hade man lite strängare kontroller av vilka som fick ta emot nystartsjobb. Sedan sänkte man de kraven. Det är efter det som de stora problemen med oseriösa arbetsgivare som får bidrag genom nystartsjobb har uppstått. Redan 2009 gjorde riksdagens utredningstjänst en undersökning som visade att nästan var femte arbetsgivare som tagit emot nystartsjobb saknade arbetsskadeförsäkring för sina anställda. Redan då menar jag att regeringen borde ha reagerat. En arbetsskadeförsäkring är en väldigt grundläggande och otroligt viktig rättighet för den som jobbar. Har man inte en sådan står man sig ganska slätt om man blir skadad på sitt jobb.

Vi tycker inte att man ska införa regler som är krångliga för arbetsgivaren när det gäller nystartsjobb, utan vi ska införa kontroller som innebär att staten inte betalar ut subventioner och bidrag till företag som inte lever upp till grundläggande krav. Varför inte ställa ett krav på att en arbetsgivare ska följa kollektivavtal med alla de försäkringar och bestämmelser som gäller och leva upp till arbetsmiljölagens krav?

Det är väldigt lustigt att notera att i alla sammanhang när det är enskilda människor som ska ta emot någon typ av stöd är det alltid misstänkliggöranden. Man ska bygga system som utgår från att alla försöker fuska. Men när det gäller företag som ska få bidrag betraktas det som krångel, och då ska det inte vara något sådant. Då är det tydligen inga som helst problem att betala ut pengar till dem som är dokumenterade fuskare.

När det handlar om hur man kan stärka arbetet för att förhindra att människor blir exploaterade och utnyttjade på den svenska arbetsmarknaden har Vänsterpartiet föreslagit att Sverige ska anta en handlingsplan för att bekämpa skattefusk, svartjobb och social dumpning, precis som man gjort i Norge. De här sakerna hänger väldigt ofta ihop. Det är flera olika regelverk och flera olika myndigheter som måste samverka och samarbeta.

Ett antal förslag har prövats på andra håll med ganska stor framgång, bland annat i Norge. Bland annat har man infört en lag om solidariskt ansvar, där en huvudentreprenör är ansvarig för utbetalningar av löner och inbetalningar av skatter för underentreprenörer, vilket har undanröjt en hel del fusk.

Inför en lag om personalliggare på alla sådana här verksamheter, och gör det möjligt för Skatteverket att göra oanmälda kontroller och kolla så att de som är på arbetsplatsen också är de som man betalar skatter och arbetsgivaravgifter för!

Finn Bengtsson frågar om papperslösa. Vi vill att man ska avkriminalisera arbetet för dem som är papperslösa. Att man saknar arbetstillstånd ska inte innebära att man som arbetstagare står utan rättighet att få skälig lön för sitt arbete. Det är en universell rättighet som syftar till att förhindra slaveri och att garantera att ingen ska kunna sko sig på andra människors utsatthet och beroendeställning. Om detta är man enig i ILO, bland svenska jurister och numera även i EU. Detta är alltså inget märkligt som Vänsterpartiet har hittat på. Det är faktiskt en rättighet att slippa bli exploaterad på arbetsmarknaden även om man saknar papper.

Anf. 33 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Hur tror Josefin Brink att man bäst hjälper en papperslös? Det är väl genom att se till att den papperslöse får just de papper som gör att man legitimt kan ta del av den lagstiftning som är till för att skydda det arbete man utför?

Låt mig fråga lite grann. Här får vi höra en kanonad av förslag som ska göra det svårare för arbetsgivare att anställa. De ska granskas, misstänkliggöras och så vidare för att skydda en utsatt grupp. Skyddet av en utsatt grupp är naturligtvis viktigt, men hur har då Vänsterpartiet agerat när man har haft möjlighet att direkt påverka regeringsarbetet, som under de senaste socialdemokratiska regeringarna? Då har man hårdnackat motsatt sig till exempel införandet av RUT-avdraget. RUT har inneburit att vi har gått från att ha haft en massiv svart sektor som huvudsakligen betjänats av nyanlända invandrare till att dessa individer i stället har fått vita arbeten med allt som det innebär i form av fungerande sociala skyddsnet.

Är det inte tid för Josefin Brink och Vänsterpartiet att inse att i realpolitik är det just reformer som RUT och ROT som bäst garanterar människor trygghet på arbetsmarknaden genom att man inte fastnar i en stor svart sektor, så som tidigare var fallet i vårt land och tyvärr fortfarande är fallet i många länder runt om i Europa? Ni är hårdnackat negativa till denna typ av arbetsstimulerande åtgärder för att erbjuda inte minst den grupp som interpellanten berör – asylsökande och nyanlända invandrare – tryggheten att komma in på en arbetsmarknad där det inte krävs den stora förankring på arbetsmarknaden som vanliga jobb kräver, nämligen hushållsnära tjänster eller byggnadsarbete, om man är utbildad byggarbetare. Med RUT- och ROT-avdrag kan man arbeta vitt i stället för svart.

Anf. 34 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är bra med Josefin Brinks ansats. Det är klart att vi ska ha ett öppet Sverige och att människor ska få komma hit och arbeta, och det är skönt att vi är överens om den saken. Naturligtvis ska vi också ha ett strikt regelverk, och vi ska ha myndigheter som kontrollerar detta. Jag tror att det är där vi måste lägga kraften. Både Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Migrationsverket, Skatteverket och kanske någon annan myndighet måste lägga kraft på att hitta oseriösa arbetsgivare. Det handlar också om arbetsgivare som är oseriösa när det gäller till exempel det arbetsklimat som råder också för de anställda som inte arbetar svart eller är felaktigt där. Det är viktigt att vi har ett gott arbetsklimat i Sverige.

Det blir gärna en svartmålning här, och därför vill jag påminna om att de flesta arbetsgivare är seriösa. Det är viktigt att vi värnar de små företagen och arbetsgivarna, för det är just där som dessa enklare jobb kan komma till för dem som står långt från arbetsmarknaden, precis som vi sade i den tidigare debatten. Det är inte rimligt att vi ställer högre och högre krav på dem, för då blir det nog inte fler jobb och vi får inte fler i arbete.

Vi ska göra det billigare och enklare att anställa, men vi ska också ha myndigheter som gör sitt jobb. Det tror jag att vi kan vara överens om. Låt oss vara eniga om att alla de svartjobb som fanns tidigare eller åtminstone en stor del av dem har försvunnit tack vare att vi har infört RUT och ROT, framför allt RUT. Där fanns en stor del av den grupp som Josefin Brink talade om, och möjligheten till svartjobb i den sektorn har vi i dag minimerat. Det tycker jag är något väldigt bra i alliansregeringens arbete.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag håller med Josefin Brink om att det inte ska gå att exploatera människor. Jag vill inte det heller. Det är regeringens bestämda uppfattning att det ska vara sjysta, rimliga och bra villkor, så att människor ska kunna komma till Sverige och försörja sig och leva ett drägligt och bra liv, ett bättre liv än de hade i sina hemländer.

Det stämmer inte att dokumenterade fuskföretag, som Josefin Brink uttrycker det, skulle kunna komma i fråga för statliga stöd. Det är därför vi har kontroller. Det är därför Arbetsförmedlingen gör kontroller mot Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Skulle man få reda på att det är ett dokumenterat fuskföretag ska man givetvis inte ha arbetstagare som arbetar där över huvud taget, allra minst sådana som får statliga subventioner.

Det är inte heller så att individer anvisas ett nystartsjobb. Det som är finessen med nystartsjobb är just att det är en rättighet för individen att ta med sig nystartsjobbet när man söker jobb och ha möjlighet att bli anställd på sjysta villkor som är LAS-grundande utan att behöva ansöka om nystartsbidrag.

Jag är tydlig med att det ska finnas kontroller i alla våra arbetsmarknadspolitiska insatser. Det ska finnas sanktioner mot dem som inte sköter sig. De här möjligheterna till jobb är ju viktiga för dem som har haft det ganska tufft och varit långtidsarbetslösa.

Det finns ännu fler exempel på hur man kan kontrollera att arbetsgivare är seriösa. Josefin Brink nämnde till exempel personalliggare i kontantbranschen. Det har nu genomförts i frisörbranschen, tror jag, och kanske någon annanstans också. Det kan finnas fler behov av att kontrollera och sanktionera.

I grunden håller jag dock också med Katarina Brännström om att det inte får bli så krångligt för arbetsgivare så att ännu färre arbetsgivare anställer långtidsarbetslösa personer. Tvärtom måste vi hitta de seriösa arbetsgivarna och göra det enkelt smidigt och billigt för dem att ställa upp och hjälpa människor att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden. Det är det som är den stora utmaningen. Bort med de dåliga och in med de bra! Då får det inte bli alldeles för krångligt och svårt.

I grunden är det viktigt att människor som kommer till Sverige ska ha avtalsenliga löner eller liknande och att det där finns en kontrollmekanism för facken och för de myndigheter som jag tidigare nämnde i mitt svar. Oseriösa företag ska inte göra sig besväret att ansöka om bidrag från staten. Tvärtom ska vi försöka hitta sanktioner så att de kommer på rätt spår.

Anf. 36 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Alla är vi överens om att människor inte ska bli exploaterade på den svenska arbetsmarknaden. Det är förstås bra. Men samtidigt hör vi i debatten att man väger detta mot att det inte får vara för krångligt för arbetsgivarna. Jag tycker inte att man kan resonera på det sättet.

Det ska inte bara vara krångligt utan helt omöjligt för arbetsgivare att bete sig på det sätt som de arbetsgivare jag talade om har gjort. Det handlar om verksamhet som gränsar till människohandel. I många fall är det förmodligen människohandel det är frågan om. Det handlar om människor som har arbetat som regelrätta slavar och inte fått någon som helst lön. Det handlar om situationer där människor kan ha tagit stora lån för att komma hit och inte vågar åka hem, för de har förlorat de pengar som de skulle tjäna in, och de kan inte betala tillbaka lånet när de kommer hem igen. Därför fastnar de här och tvingas hanka sig fram på en svart arbetsmarknad. Där finns det i dag alldeles för goda möjligheter för exploatörer att utnyttja dessa människors utsatta situation.

Jag tycker att det ska vara väldigt krångligt för just de arbetsgivarna att fortsätta bedriva sin verksamhet.

Det är därför vi vill ha en samlad handlingsplan som omfattar tydligare regler men också ett bredare ansvar för alla myndigheter att samverka för att verkligen sätta dit de här företagen.

Slutligen vill jag säga något när det gäller RUT- och ROT-avdragen. Nej, Finn Bengtsson, Vänsterpartiet tycker inte att de högavlönade människor som är så fräcka att de har varit beredda att år ut och år in utnyttja utsatta människor som svart arbetskraft för att få det rent och fint i sina hem ska belönas med skattesubventioner.

Dessutom finns det inga fakta som styrker att svartjobben har minskat på grund av RUT- och ROT-avdragen. Däremot finns det gott om fakta som säger att det finns mycket fusk i dessa branscher.

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanten för en viktig fråga. Jag blir precis lika upprörd som interpellanten när människor utnyttjas både i Sverige och i andra länder. Men som jag har sagt tidigare försöker vi råda bot på det genom kontroller och sanktioner, genom samkörning nästa år med Migrationsverkets register och med Skattemyndigheten och genom att på olika sätt komma till rätta med detta.

Men tyvärr kan man bara till en viss del lagstifta mot ondska och utnyttjande. I ett öppet och fritt samhälle kommer det alltid att finnas människor som utnyttjar systemet.

Det är klart att vi måste råd bot på det vi kan råd bot på. Men vi kommer alltid att ha problem. Det gäller också att uppmärksamma Arbetsmiljöverket, fackliga organisationer och polisen.

Det Josefin Brink tar upp handlar om regelrätta brott. Då är det polismyndigheten och åklagarmyndigheten som ska agera. Det är brott med mångåriga fängelsestraff när det handlar om människohandel. Sverige har ganska nyligen skrivit under kraftfulla konventioner med sanktioner mot människohandelsbrott.

Jag delar Josefin Brinks uppfattning att det är allvarligt när människor utnyttjas. Men å andra sidan är det också viktigt att människor från länder utanför EU får en möjlighet att förverkliga sina livsdrömmar och komma till Sverige på ett ganska enkelt sätt och arbeta och försörja sig.

Det gäller att hitta balansen mellan kontroll och att välkomna människor, och det gäller också att fler arbetsgivare som är seriösa ska vilja ta emot långtidsarbetslösa personer. Det är fortfarande en utmaning, för det är tyvärr alldeles för få arbetsgivare som i dag är intresserade av att göra något för att hjälpa till så att fler långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa kommer i jobb.

Tack så mycket för frågan! Jag tar med mig den vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellationerna 2011/12:51, 53 och 54 om järnvägsinvesteringar i Norrland

Anf. 38 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Ibrahim Baylan har frågat mig hur mitt ställningstagande är till att EU-kommissionen lyfter upp Norrbotniabanan som ett viktigt europeiskt infrastrukturprojekt samt när jag avser att lämna besked om bygget av Norrbotniabanan.

Jonas Sjöstedt har frågat mig vilka initiativ jag kommer att ta för att bygget av Norrbotniabanan och dubbelspår mellan Gävle och Sundsvall nu ska påskyndas.

Siv Holma har frågat mig vad jag avser att göra för att möta EU-kommissionens förslag på att inlemma Malmbanan i det Transeuropeiska transportnätet, TEN-T samt vad jag avser att göra för att få medfinansiering från EU för en järnväg mellan Kaunisvaara och Svappavaara.

Frågorna berör samma frågeställning, varför jag väljer att besvara dem gemensamt.

EU-kommissionen presenterade den 19 oktober 2011 ett paket av förordningar för den europeiska transportinfrastrukturen.

Glädjande nog kunde jag konstatera att kommissionen har lyssnat på de argument som de svenska och finska regeringarna tillsammans har framfört om transportsystemet i norra Europa och dess betydelse för råvaruförsörjningen och det europeiska näringslivet. Detta innebar att förutom den nordiska triangeln numera Botniska korridoren och Luleå–Narvik finns med i förslaget som ett nätverk som sammanbinder Sverige, Norge och Finland med varandra och med övriga Europa.

Kommissionens förslag till finansieringsförordning för fonden Connecting Europe Facility, som också presenterades den 19 oktober, reglerar vilka infrastrukturprojekt som medlemsstaterna har möjlighet att söka medfinansiering till från EU-budgeten.

Vilken infrastruktur som ska byggas bestäms dock av medlemsstaterna själva. I Sveriges fall styrs medelstillelningen för infrastrukturutbyggnad av den fastställda nationella planen för transportsystemet 2010–2021.

Nu, herr talman, vidtar förhandling om förslaget i ministerrådet och EU-parlamentet. Internt inom Regeringskansliet pågår nu också en grundlig analys av förslagen, liksom en intern beredning av svenska ståndpunkter.

Då Jonas Sjöstedt, som framställt en av interpellationerna, hade anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Siv Holma fick ta emot svaret även på denna interpellation.

Anf. 39 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret, även om det på många sätt var ett icke-svar, tyvärr till intet förpliktande!

Diskussionen handlar framför allt om bygget av den så kallade Norrbottenbanan, det vill säga en järnväg som ska gå mellan i första hand Umeå och Luleå. På ytan kan det handla om en enskild järnvägssträcka, men i grund och botten handlar det om jobb, tillväxt och klimatåtgärder som kan gagna hela vårt land under lång tid.

Godstrafiken på järnväg mellan norra och södra Sverige är mycket omfattande. Det kan komma som en överraskning för många människor, eftersom man har en bild av att norra Sverige är mycket glest bebyggt och att en ny järnväg kanske inte skulle behövas.

Men då ska man vara medveten om att 60 procent av allt godsarbete i vårt land sker just på järnväg i norra Sverige. Det beror naturligtvis framför allt på den gruvindustri som vi har där och de enorma mängder malm som ska skeppas från norra Sverige till andra delar av vårt land där det förädlas och sedan skeppas ut för export ut i Europa, Asien och Nordamerika. Det ger enorma exportinkomster för vårt land, och det ger jobb och tillväxt.

I dag sker mycket av de transportererna på en stambana som är enkelspårig. Som Trafikverket säger: ”Den har stora lutningar, tvära kurvor och låga hastigheter. Den har ett enda spår och är sårbar för störningar, som i olyckliga fall kan förorsaka industrin driftstopp och stora förluster.”

Hela den enkelspåriga järnvägssträckan är byggd för 1800-talets behov – inte för de behov som vi har i dag.

Därför är en investering i Norrbottenbanan en investering för Sveriges framtid. Trafikverket bedömer att det skapar förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling och ökad konkurrenskraft för svensk industri och svenskt näringsliv men också en positiv regional utveckling i norra Sverige som är till gagn för hela landet.

Dessutom är investeringen en viktig miljö- och klimatinvestering. Trafikverket räknar med att en utbyggnad av järnvägen på det viset i norra delen av landet skulle medföra en minskning av koldioxidutsläppen med ca 80 000 ton per år.

Därför var det oerhört glädjande att höra att EU-kommissionen har insett värdet av den så kallade Botniska korridoren och därmed bygget av Norrbotniabanan och lägger fram ett förslag där det ingår i de så kallade TEN-T-investeringarna.

När jag läser statsrådets svar tolkar jag inställningen som positiv. Ja, statsrådet går så pass långt att hon tar åt sig äran av att detta nu finns med i EU-kommissionens förslag. Det är väldigt bra, om det är på sakliga grunder. Men, statsrådet, varför lämnas i så fall inget besked om när den svenska regeringen ser framför sig att detta ska byggas?

Vilka intryck tar man av de förslag som EU-kommissionen lämnar? För det kan väl inte vara så att regeringen och statsrådet åker till Bryssel och säger att det här är en viktig och vital järnväg att bygga för vårt land och att man sedan inte drar några slutsatser på hemmaplan? Så kan det väl ändå inte vara, statsrådet?

Anf. 40 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag instämmer i mycket av det Ibrahim Baylan sade i sitt anförande. Jag vill också tacka infrastrukturministern för svaret, ett svar som snarare väckte fler frågor än gav konkreta svar.

Är det en riktig tolkning av interpellationssvaret att infrastrukturministern tillsammans med den finska trafikministern Merja Kyllönen kommer att förhandla om att Botniska korridoren ska få medfinansiering från EU?

Herr talman! Merja Kyllönen, som är trafikminister i Finland, är också Vänsterförbundets representant, och det partiet är vårt systerparti i Finland. Det är naturligtvis glädjande att vi får draghjälp i gemensamma viktiga infrastruktursatsningar av Vänsterförbundet och den finska regeringen.

Jag läste om den finska regeringens kommentarer till EU-kommissionens förslag om att ta med Botniska korridoren i stornätet i Europa. Merja Kyllönen säger: "Botniska korridoren är en viktig transportled för industrin i norr samt för människornas möjligheter att färdas i syd-nordlig riktning." Kyllönen tackar Sverige för ett gott samarbete för att få med korridoren i stornätet.

Herr talman! Den expanderande gruvdriften i norra Sverige ställer krav på järnvägen. Utbyggda och upprustade järnvägar kommer att leda till en ny period av industriell framgång och blomstring i norra Sverige och därmed i hela nationen. Malmбанan, Norrbotniabanan, järnväg från Kaunisvaara och Inlandsbanan är de fyra viktigaste komponenterna för att få hållbara godstransporter. Det betyder också att persontransporterna får en skjuts framåt. De nämnda banorna bär även på en potential i ett europeiskt transportperspektiv. Norrbotniabanan, Malmбанan men också till viss del Kaunisvaarabanen kan bli strategiskt viktiga delar av infrastruktursystemet i Barentsområdet med alla dess råvarutillgångar.

Herr talman! Jag utgår från att infrastrukturministern kommer att fullfölja de initiativ som hon tagit tillsammans med finska trafikministern. I interpellationssvaret sägs att det nu vidtas förhandlingar om förslaget i ministerrådet och EU-parlamentet. Regeringskansliet bereder vilka de svenska ståndpunkterna ska vara. Och jag kan inte tänka mig någonting annat än att Norrbotniabanan och Malmбанan ska vara med i förhand-

lingarna gentemot ministerrådet och EU-parlamentet. Frågan blir då: Inom vilken tidsperiod kommer dessa banor att byggas?

Infrastrukturministern aviserar att ett nytt infrastrukturbeslut kommer under mandatperioden för att, som det sägs, säkerställa de framtida behoven inom transportsystemet. Kan detta beslut komma att behandlas våren 2012? Vad har statsrådet för tidsplan i fråga om när de svenska ståndpunkterna ska vara färdigberedda och när förhandlingarna ska starta och när de beräknas vara slutförda? Och har statsrådet någon uppfattning om när bygget av Norrbotniabanan mellan Umeå och Luleå kan starta och vara färdigt? Vi fick vänta i 100 år på att Botniabanan skulle färdigställas. Låt oss slippa vänta ytterligare 100 år på att Norrbotniabanan ska bli klar!

Herr talman! Jag läste häromdagen att de fem nordliga länen hade kritiserat Trafikverkets kapacitetsutredning. Den här kapacitetsutredningen kommer antagligen att ligga till grund för regeringens beredning av de svenska ståndpunkterna. Delar infrastrukturministern Trafikverkets uppfattning i kapacitetsutredningen vad gäller behoven i norra Sverige? De fem länen anser att utredningens förslag på åtgärder är otillräckliga.

Anf. 41 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är en mycket viktig fråga som debatteras här i dag. Jag vill rikta ett tack till interpellanterna, som har ställt de här frågorna. Det handlar om att dra nytta av våra naturresurser. Det handlar också om att skapa förutsättningar för svensk exportindustri. Föregående talare berörde några av de resurser som vi har uppe i norr, men det finns mycket mer än det.

Barentsområdet är Europas kornbod. Det är den norska gasen och oljan och den finska malmen och skogen. Liksom i Sverige finns det malm, skog och vattenkraft. Vi flyttar hela städer. Vi öppnar nya gruvor i Pajala. Det har öppnats nya gruvor i Västerbotten. I förra veckan hörde vi – det presenterades i Levi – att det finns enorma mineraltillgångar. Det är nickel, platina och koppar i världsklass, för att inte tala om det som finns på rysk sida.

Det här har EU upptäckt. Nu gäller det att också regeringen upptäcker det och visar action. Det går inte att söla när det gäller det här.

Norrbotniabanan har också en internationell betydelse. Det handlar inte bara om att koppla ihop Sveriges järnvägsnät med Finlands. Det handlar om att vi kommer att få tillgång till det ryska. Det handlar till och med om att komma ända bort till Kina. De systemen finns redan i dag, men vi har inte den kapaciteten att vi kan dra nytta av det i Sverige. Det kan vi inte göra så länge vi inte har den här järnvägen på plats.

Kina är också en viktig partner när vi tänker på den svenska exportindustrin. Vår exportindustri svarar för ungefär 50 procent av bnp. De europeiska länderna, där vi har vår export, tappar nu kraft. Det gäller att utveckla de här kontakterna internationellt med Norrbotniabanan. Det är slow boat to China i dag, men det kan bli fast train to China i morgon om man visar action.

Herr talman! På slutet av 1800-talet beslutade man i Sveriges riksdag att bygga stambanan. Man beslutade också att bygga Malmbanan. Det var modiga män, för då var det bara män i riksdagen. Sverige var ett av

Europas fattigaste länder, men man torde ta de besluten. Man hade modet, och man tog ansvar. Det behövs ansvar i dag.

Herr talman! Det kanske inte behövs så mycket mod i dag för att ta de här besluten, men det behövs ansvar. Och nu måste regeringen visa vad man vill och om man är beredd att ta ansvar för att utveckla svensk exportindustri.

Anf. 42 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! Jag vill också tacka interpellanterna för frågorna, som ger oss en chans att diskutera dessa mycket viktiga frågor i riksdagen i dag.

Behovet av Norrbotniabanan och vad den ska vara till har belysts av flera talare tidigare, så det tänker jag inte gå in på vidare. Men jag måste säga att svaret i alla fall för mig väcker en del frågeställningar.

Statsministern var på besök i Västerbotten, i Burträsk närmare bestämt, våren 2010. Då lämnade han ett ganska klart besked: Det blir ingen Norrbotniabana om inte näringslivet i Norrbotten och Västerbotten betalar. Det var hans besked då. Det är ungefär samma besked som Anders Borg har gett, nämligen att vi har överinvesterat i järnväg, det vill säga att det inte blir någonting av det där. Eller är det någon annan linje som gäller nu? I så fall får vi välkomna den, om det nu inte är ytterligare ett exempel på kreativ moderat historieskrivning.

För mig framstår det nästan som att regeringen talar med dubbla tungor, en i Bryssel och en här i Sverige. Inte en enda krona har ju lagts från regeringens sida på Norrbotniabanan. Jag kan i alla fall inte spåra en krona i någon infrastrukturplan i de besked som ni har lämnat.

Det minsta man kan kräva är att regeringen nu avsätter pengar för den fortsatta järnvägsplanen, så att den kan göras färdig, så att alla planer finns framme när vi någon gång ska börja bygga, så att vi inte måste börja om med den proceduren.

Jag ska bara ge ett litet exempel på varför denna järnväg är så viktig. Det behövs ett dubbelspår från norr till söder i Sverige. Det får vi med stambana, Norrbotniabana, ostkustbana och så vidare söderut.

Den urspårning som skedde i Bräcke någon gång i fjol ledde till att det blev tvärstopp i all järnvägstrafik norrifrån och söderut. SSAB fick enorma problem med att få ned sina stålämnen från Luleå till Borlänge. Samma problem hade Outokumpu att få fram sina stålämnen från Torneå till Avesta. Det innebar naturligtvis stora exportförluster för Sverige.

Det är detta det handlar om: att verkligen ha en bana som fungerar.

Jag vill också säga några ord om Malmbanan. Räcker Malmbanan verkligen till? Hur ser egentligen framtidens behov av frakt efter Malmbanan ut i framtiden? Den kapacitetsutredning som är gjord ger inte svar på den frågan. Siv Holma var inne på det tidigare. Man verkar inte alls ha förstått hur kapaciteten måste se ut för framtiden från Trafikverkets sida.

Vad kommer kapaciteten mellan Luleå och Gällivare att kräva för utbyggnad av Malmbanan? LKAB räknar med att skeppa ut stora mängder malm över Luleå i framtiden. Vilken kapacitet kommer man att behöva bygga mellan Kiruna och Narvik, för att inte tala om Svappavaara–Narvik när Pajalabanan kommer fram?

Prot. 2011/12:27
8 november

Svar på
interpellationer

Fyra nya mötesplatser är jättebra, men det kommer inte att räcka, vilket i sin tur innebär att stora exportvärden för Sverige riskerar att gå förlorade.

Anf. 43 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Det har varit en lite raljant ton i kammaren från socialdemokrater om moderaters historieskrivning och annat under dagen. Jag vill bara säga att jag är glad att ingen från Alliansen har sänkt sig till den nivån, för det finns utrymme åt andra hållet också om vi skulle vilja raljera över saker och ting.

Med detta konstaterat vill jag säga att jag är jätteglad för det besked vi får. Vi har en regering som har jobbat hårt för att både Norrbotniabanan och hela Botniska korridoren ska finnas med som ett viktigt europeiskt infrastrukturprojekt. Det tycker jag att vi ska vara glada för. Det är viktigt, och det visar förståelsen på europeisk nivå för nyttan av att klara godstransporter i framtiden. Det visar också regeringens vilja och kunskap i de här frågorna och möjliggör långsiktigt en bra medfinansiering där vi kan ta del av EU-pengar, vilket en av interpellanterna också nämner.

Det är dock fortsatt så att det kommer att krävas en hel del regional medfinansiering för att ro hem den här typen av infrastrukturprojekt. Det spelar ingen roll om man vill bygga Norrbotniabanan eller en andra bro till Danmark. Samma sak gäller.

Det är viktigt att vi i framtiden har bra och väl fungerande infrastruktur i norra Sverige för att klara framför allt godstransporter men också persontransporter. Vi glömmer det ibland, men det bor faktiskt väldigt mycket människor i den här delen av Sverige, vid kuststräckan där vi också skär över till Finland.

Herr talman! Jag vill påminna dem som lyssnar på debatten om att inget av oppositionspartierna har en fungerande finansiering på plats när det gäller Norrbotniabanan. Det kan vara bra att påminna om detta ibland. De extrapengar oppositionen vill satsa på järnvägen i sina budgetförslag – de ser ju lite olika ut, även om det är stora likheter – får man genom att införa kilometerskatter på våra lastbilar. Men för det första räcker dessa pengar inte särskilt långt om man vill bygga mycket infrastruktur. För det andra slår det ganska hårt mot svensk åkerinäring. Det är också något man ska ha i åminnelse när man talar om det här, för fungerande lastbilstransporter är oerhört viktigt för norra Sverige.

Jag har ett flertal gånger här i talarstolen talat om vikten av Norrbotniabanan, och just därför är jag väldigt glad att infrastrukturministern har jobbat så hårt för att Norrbotniabanan inte bara ska ses som nationellt viktigt utan viktig också på europeisk nivå.

Anf. 44 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Det är oerhört glädjande att Botniska korridoren och Malmbanan nu är en del i den europeiska transportinfrastrukturen. Som tidigare talare har varit inne på handlar detta om att knyta ihop Barentsregionen, ta till vara de råvaror som finns och ta till vara all vår exportindustris fördelar och få ut dem på marknaderna.

För att vi ska kunna gå vidare måste det finnas en bra och hållbar finansiering. Vi har erfarenheter av det som kanske inte alltid har varit så goda. Ett exempel finns i mitt hemlän Norrbotten, där Haparandabanan byggdes om och man gjorde en ny sträckning förbi Sangis. Tyvärr tog man inte med elektrifieringen av banan. Den kom till senare, och då var det en man från Sangis som gjorde ett enormt lobbyarbete mot Trafikverket och regeringen för att faktiskt få till det hela. Jag vill ge en stor eloge till Åke Bäckman!

Jag har roat mig med att titta på vad järnvägsinfrastruktur kostar och därför tagit några järnvägsprojekt och delat dem på löpmetern. Jag checkade av med Trafikverket att jag hade räknat rätt. Det sade de att jag hade. Järnvägsinfrastruktur kostar mellan 80 000 och 120 000 kronor löpmetern. Det är fruktansvärt dyrt att bygga järnväg, och därför måste man tänka oerhört strategiskt var man bygger, varför man bygger och i vilket syfte.

När det gäller mitt hemlän tror jag att den klokaste investeringen är att först satsa på Malmbanan. Där är behoven störst, och det är kortast återbetalningstid. Därefter ser jag järnvägssträckningen Kaunisvaara–Pajala som väldigt intressant och slutligen Norrbotniabanan.

Varför tog jag dem i rangordning? Jo, jag tror nämligen inte att man kan bygga allting samtidigt. Bygger vi allting samtidigt får vi kapacitetsproblem när det gäller byggjobbare, och då kanske vi bara får ett högre löpmeterspris och inte så mycket järnväg som vi egentligen vill ha. Det måste man också tänka på när man bygger järnväg.

Viktigast med alla de här järnvägssatsningarna är dock att de sitter ihop och att de sitter ihop med väg, flygfält och hamn. Hamn nämner jag för att lite grann knyta an till den Kinakoppling som Sven-Erik Bucht var inne på. Nordostpassagen är en viktig farled som ökar i betydelse, därmed också Narvik. Narvik kan i framtiden, om 20–30 år, vara en ny inkörsport till Europa och inte bara en utskeppningshamn. Det måste vi också ha med i kalkylen.

Jag tycker att det är oerhört glädjande att vi har kommit så här långt och att vi nu säkrar finansiering så att vi kan gå vidare.

Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! När det gäller järnvägen tycker jag att vi måste stanna upp och se hur den järnväg som vi har mår. Vi har konstaterat att den inte mår bra. Det finns en hel del som behöver göras för att redan befintlig järnväg ska komma upp i den kapacitet som den en gång i tiden var byggd för.

Som flera har sagt är det ett problem att mycket av den 12 000 kilometer långa trafikerade järnväg vi har också är enkelspårig. Det blir ett problem när godståg som är långa och tunga ska samsas med persontrafik som dessutom vill åka något snabbare.

När det gäller arbetet med Botniska korridoren undrade Siv Holma om jag skulle förhandla tillsammans med min finska kollega om finansieringen. Det är snarare så att jag tillsammans med min finska kollega och naturligtvis även andra har sett till att lämna in synpunkter så att vi fick med Botniska korridoren i det förslag som kom den 19 oktober. Det tycker jag är bra just utifrån perspektivet att det är de norra delarna i

Sverige och Finland gemensamt som står för över 80 procent av Europas näringslivs behov av råvaror.

Vad är det då som kommer att hända? För det första ska vi vara medvetna om att det här är ett förslag som kommer att förhandlas. Tidsplanen är att rådet fattar beslut troligtvis någon gång under 2013. Vad vi inte vet i dag, med tanke på de förhandlingssituationer som råder, är om det fortfarande är drygt 30 miljarder euro som kommer att tillfalla infrastrukturområdet. Det vet vi inte i dagsläget, men låt oss anta det.

Det som vi ännu inte heller har fullt klart för oss är vilka skall-krav som kommissionen kommer att ställa på de länder som kommer att ha sådana här core networks eller stomnät. Det kan till och med vara så att det fördyrar vissa projekt. Det måste vi också ha med i ett ställningstagande. Precis det håller vi på och analyserar.

För att få en bild av Botniska korridoren kan man tänka sig att knyta ihop från Helsingfors på den finska sidan. Vi har snart Haparandabanan på plats. Länken som skulle saknas är Norrbotniabanan. Vi har Botniabanan klar och Ådalsbanan färdig. Man skulle också kunna titta på Ostkustbanan, åtminstone sträckan mellan Gävle och Sundsvall.

Precis det här är det som Trafikverket nu undersöker i sin kapacitetsutredning. Den är ännu inte inlämnad. Den är inlämnad i den del som gäller åren fram till 2021 och handlar om vad man kan göra för att förstärka befintlig järnvägskapacitet. Men steg 4, som man har i sin fyrstegsprincip, handlar ju om nya byggnationer och annat som ska räcka ända fram till år 2050. Den ska de komma in till mig med den 30 april, till våren. Det här hänger väldigt väl ihop med det arbete där vi nu tittar på hur vi kan komplettera inför en proposition som vi lägger fram till hösten.

Jag ska bara nämna lite kort om Malmbanan. Gruvorna, som glädjande nog har fått en renässans, fanns faktiskt inte med på samma sätt innan 2008. Vi visste inte på samma sätt som vi vet i dag att gruvor i Bergslagen eller konkurrenter till LKAB skulle dyka upp. Just därför har vi tidigarelagt och fokuserat på att stärka upp Malmbanan för att möta det behovet.

När det gäller Norrbotniabanan är det klart att det är många människor som skulle vilja ha en järnväg som fungerar där så att de kan ha en bra arbetspendling. Det kanske var tragiskt att man byggde järnvägen inne i landet i stället för vid kusten, där människor bor. Men vi har en inlandsbana som vi också tittar närmare på hur vi kan använda för gods-transporter.

Det som däremot den här regeringen har gjort är att fokusera på delsträckan Piteå–Skellefteå som ett första steg.

Anf. 46 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Förutsättningar och spelregler, gärna långsiktiga sådana, är väldigt viktiga för tillväxt och jobbskapande. När ett företag står inför att ta ett beslut som handlar om att investera flera miljarder, ibland flera tiotals miljarder, över en tidsperiod på fem–tio år vill man naturligtvis veta ett antal saker.

Det gäller om det finns tillgång till kompetent arbetskraft. Det handlar om förutsättningarna för att kunna skeppa ut och transportera sina varor, ibland också tjänster, till andra delar av världen. Våldigt mycket av det vi gör i Sverige har ju inriktningen mot andra delar av världen eftersom vi är ett exportberoende land.

Det är mot den bakgrunden som jag har ställt frågan: När kommer ett besked, infrastrukturministern? Hittills har beskedet, precis som Leif Pettersson tidigare påpekade, varit: Jodå, den banan kan nog byggas, om näringslivet i norra Sverige vill betala. Det är ett krav som inte ställs någon annanstans i landet.

Ibland blandar man ihop det här med begreppet medfinansiering. Det försökte Edward Riedl göra igen. Medfinansiering handlar ju inte om det. Medfinansiering handlar om att man tar ut avgifter när en bro, en bana eller någonting annat är klart. På det viset bidrar vi till att betala igen den investering man har gjort.

Det har vi socialdemokrater också lagt fram förslag om. Vi har sagt, och finansierat till sista kronan, att vi är beredda att investera i Norrbottenbanan därför att det är en investering för hela landet. Det är en investering i jobb. Det är en investering i tillväxt.

När den är klar har vi sagt att det självklart är så att de företag och de människor som vill använda sig av den här banan är med och finansierar den genom att betala in avgifter. Det kan handla om biljettpriser eller om att betala för det gods man vill skicka. Det tycker jag är självklart. Näringslivet i norra Sverige har också förklarat sig vara berett att till och med betala förhöjda avgifter därför att man ser det här som en oerhört viktig investering.

Att däremot ställa krav på att näringslivet, förutom att betala in skatter på sin verksamhet, betala löneskatter, betala bolagsskatter med mera, också ska behöva betala för själva investeringen i infrastrukturen har avfärdats å det kraftfullaste. Många av de här företagen är multinationella företag. De ser framför sig att om de går med på detta i Sverige kommer samma krav i Finland, i Australien eller var det nu råkar vara. Därför tror jag att förutsättningarna för att det skulle ske är obefintliga. Frågan återstår, statsrådet: Är det, som statsministern uttryckte det i Burträsk, fortfarande ett absolut krav för att regeringen ska se till att den här investeringen blir gjord?

Det är klart att jag kan hålla med hyllningskören om att det är väldigt bra att EU-kommissionen i sitt förslag lyfter fram detta, men då ska man vara medveten om att det inte kommer att bygga några järnvägar. Det kommer inte att leda till några investeringar i sig. Investeringen kan bara bli av om regeringen gör förändringar i den rådande infrastrukturplanen. Är regeringen beredd att göra det? När kommer i så fall besked om det, statsrådet? Det måste vi ju i den här kammaren få reda på.

Det räcker inte att, som de moderata riksdagsledamöterna gör nu, ställa sig i talarstolen och ägna sig åt hyllningar. Det kanske man kan hålla på med på moderatstämmor, men här måste vi få ett besked. Interpellationsverktyget handlar ändå till syvende och sist om att granska regeringen och ställa krav på att regeringen till denna riksdag lämnar besked om ett antal för Sverige viktiga beslut. I det här fallet handlar det om när ett besked om byggandet av Norrbottenbanan kommer. Det är ju en viktig investering.

Man bör vara medveten om att senaste gången staten gjorde en ordentlig investering i järnväg på sträckan mellan Umeå och Luleå var för över hundra år sedan. Det kan inte påstås att befolkningen i den här delen av landet är bortskämd med järnvägsinvesteringar.

Anf. 47 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag noterar att jag har fått några svar. Ministerrådet ska fatta beslut 2013. Då utgår jag ifrån att 2013 kommer att vara det år som det kompletterade infrastrukturbeslutet från regeringens och riksdagens sida kommer att tas.

Jag nämnde i mitt förra anförande att det fanns fem län som ansåg att de förslag som Trafikverket hade kommit med var otillräckliga. I det sammanhanget vill jag bara påminna om att enbart i Norrbotten ska 200 miljarder kronor investeras de närmaste tio åren. Som många också har sagt finns det i dag oerhört stora kapacitetsbrister på befintliga järnvägar.

Jag noterade att infrastrukturministern hade samma uppfattning som representanterna från de fem länen när hon säger att etappen mellan Piteå och Skellefteå snarast måste påbörjas för att sedan gå vidare till Umeå.

Jag noterade också att infrastrukturministern tog upp Inlandsbanans betydelse. Det hälsar jag välkommet, liksom granskningen av Ostkustbanan och behovet av dubbelspår mellan Gävle och Sundsvall.

Det finns alltså redan i dag mycket besvärande kapacitetsbrister på Malmbanan. Det förstod jag att infrastrukturministern hade insikter i. Låt mig bara säga att sommartid har situationen mellan Kiruna och Narvik varit ohållbar. Nio av tio persontåg har ersatts av bussar. Det är förseningar och problem som förväntas bli ännu värre. När fler aktörer dessutom vill använda Malmbanan kommer störningskänsligheten att öka dramatiskt. Malmbanans bristande kapacitet utgör en begränsning i dag. Därför behövs naturligtvis dubbelspår mellan i första hand Narvik och Kiruna och sedan vidare till Luleå.

När Kaunisvaara järnmalmgruva öppnar, herr talman, blir den faktiskt en av Europas största. För att kunna transportera malmen på ett hållbart sätt krävs en ny järnväg. Alternativet är alltså att transportera malmen med 200 lastbilar – 36 meter långa – per dygn. Det är ekologiskt fullständigt ohållbart.

Jag skulle vilja uppmana infrastrukturministern att hämta hem lite medfinansieringsmedel från fonden Connecting Europe. Även i detta projekt – det tror jag att infrastrukturministern är väl medveten om – kan man med fördel samarbeta med Finland. Det här gruvfältet ligger på svenska sidan om gränsen till Finland, men om jag inte minns helt fel finns det också malmfyndigheter som kopplas till detta.

Jag hoppas att infrastrukturministern kan konkretisera tidsplanen ytterligare. När det gäller finansieringen, som några moderater är bekymrade över, vill jag påminna er om att när de rödgröna partierna tog fram en infrastrukturplan var varenda krona finansierad. Varför kan vi finansiera? Jo, av den enkla anledningen att vi inte sänker skatterna i hundramiljardersklassen som den moderatledda regeringen har gjort. Därför har vi pengar kvar att använda till andra saker. Det är inte svårare än så.

Anf. 48 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det handlar inte i första hand om Norrbotten eller Västerbotten utan det handlar om att skapa förutsättningar för svensk exportindustri. Det handlar inte i första hand om persontransporter utan det handlar om tunga godstransporter. Det handlar inte i första hand, Edward Riedl, om att flytta hjärnor utan det handlar om att flytta järn. Det är tung svensk exportindustri som kommer att gynnas av att vi bygger ut kommunikationssystemen uppe i Norrland. De måste sättas in i ett större internationellt sammanhang för att vi ska tillgodogöra oss alla naturresurserna, inte bara i Sverige utan också i Finland, norra Norge och nordvästra Ryssland. Det handlar om samordning av transporter, utbildning och energiförsörjning.

Regeringen kan inte söla. Regeringen måste ta ansvar. Det är tid för ansvar. Se till att det börjar hända något. EU har upptäckt det. Regeringen måste upptäcka det också.

Anf. 49 LEIF PETTERSSON (S):

Herr talman! För det första vill jag poängtera att vi i vårt förslag till budget har avsatt 2,25 miljarder kronor för fortsatt planering av Norrbottenbanan, Ostlänken och en ny Öresundsförbindelse. Det är några saker vi har exemplifierat med. Norrbottenbanan finns klart och tydligt nämnd när det gäller pengar för en fortsatt järnvägsplan. Jag hoppas att regeringen kan göra samma sak, det vill säga se till att arbetet med en järnvägsplan för Norrbottenbanan verkligen kommer till stånd så att vi inte behöver dra i gång hela cirkusen en gång till när vi väl får ett beslut i framtiden – kanske inte av den här regeringen men av nästa.

Om Johan Johanssons prioritering blir regeringens prioritering finns Norrbottenbanan med i planeringen för framtiden omkring 2030. Vad ni i praktiken säger är att den banan kan vänta till långt fram i tiden. Det är inte min uppfattning. Norrbottenbanan måste komma till stånd nu. Vi måste fortsätta att bygga på Botniska korridoren nu. Vi måste få fram järnvägsplanen nu så att vi kan starta bygget så snart det går. Det är kanske sträckan Piteå–Skellefteå som är viktigast att börja med. Det kan ligga en taktik i att börja bygga på mitten. Det är enklare att bygga ihop åt var sitt håll – vad vet jag.

Det är viktigt att poängtera vad Siv Holma tog upp om det ohållbara i att lastbilar på 60 ton kör varannan minut dygnet runt mellan Kaunisvaara och Svappavaara. Det är en helt ohållbar situation.

Anf. 50 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! Något vi talar sällan om men som är viktigt är det infrastrukturministern tog upp i sitt andra inlägg, nämligen att ta hand om det vi redan har. Vi ska se till att den järnväg som finns också fungerar. Det är lätt att glömma den delen ibland.

I fråga om regional medfinansiering tycker jag att det är dumt att i nuläget skapa låsningar i någon riktning när det gäller att klara hem investeringen i framtiden. Däremot kan jag hålla med om att det är svårt att få kontantstöd – men det är en annan debatt.

Vi moderater står inte här och utgör en hyllningskör, som Ibrahim Baylan påstår, som hyllar regeringen i alla lägen. Så är det givetvis inte. Men vi väljer att se det som positivt när vår regering har jobbat för att få in Botniska korridoren och Norrbotniabanan som en del i Core Network, som faktiskt möjliggör EU-finansiering den dag vi vill bygga Norrbotniabanan.

Siv Holma gav i talarstolen sken av att det finns en rödgrön budget. Hon sade att allt var finansierat i den rödgröna budgeten. Problemet var att hela det rödgröna samarbetet sprack efter valet. Det finns inte längre. Siv Holma kan inte hänvisa till något som de rödgröna tidigare var överens om som inte finns i dag. Det är direkt felaktigt att påstå att det finns en sådan gemensam finansiering.

De tre oppositionspartierna i det rödgröna samarbetet har i dag tre olika förslag på hur saker och ting ska lösas. Socialdemokraterna har, som Leif Pettersson säger, givetvis avsatt en del pengar. Man har avsatt lite drygt 2 miljarder för att klara investeringar i hundramiljardersklassen. Det känns inte särskilt trovärdigt.

Det var också det sättet att jobba på som gjorde att när Alliansen vann valet 2006 ärvde alliansregeringen underskott i infrastrukturen på omkring 100 miljarder kronor.

Anf. 51 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att man har en strategisk syn, prioriterar och bestämmer vad som ska göras. Man kan inte göra allt på en gång. Därför krävs prioriteringar. Jag tror dock att alla de tre järnvägssatsningarna, Malmbanan, Kaunisvaara och Norrbotniabanan, kommer att realiseras inom en snar framtid.

Jag blir lite förvånad när jag hör Leif Pettersson prata om Norrbotniabanan. Jag har naturligtvis läst er budgetmotion. Norrbotniabanan nämns på ett ställe, nämligen på s. 84: Norrbotniabanan, en ny kustnära bana mellan Umeå och Luleå, är ett angeläget projekt för att klara basnäringarnas behov av transporter. I ert alternativ, Reviderad nationell plan, kommer ni att säkra finansiering för denna investering. Ni har inte en krona till Norrbotniabanan i er budget.

Ni tar upp en annan sak, nämligen projekteringar. Ni räknar upp projekteringar för 1,1 miljarder, men ni nämner inte Norrbotniabanan. Jag tycker att Leif Pettersson ska hålla sig till er budget.

Anf. 52 ISAK FROM (S):

Herr talman! Tack, infrastrukturministern, för svaret, och tack, interpellanterna, för viktiga interpellationer!

Jag ska börja med att kommentera de två senaste inläggen. Edward Riedl säger sig vara glad för EU:s beslut om prioritering av viktig infrastruktur. Det är bra. Men, Edward, det räcker inte att vara glad. Det handlar faktiskt om hur vår svenska regering kommer att prioritera. Hittills har man presenterat en nationell plan fram till 2021. Där finns inga av de nationellt angelägna projekten som vi har diskuterat i dag med.

Vi har presenterat en budget där vi har lyft fram det som är absolut viktigast nu, nämligen att komma i gång med projekteringen av de angelägna objekten. Vi kan inte avsätta pengar direkt innan vi vet hur mycket det här kommer att kosta. Vi har i vår nationella infrastrukturplan fram

till 2021 prioriterat den viktiga infrastrukturen. Där finns medel till finansieringen.

Herr talman! Under de senaste månaderna har det varit minst fem avåkningar på E4:an av tunga lastbilar. De har orsakat varaktigt långa stopp för tillverkningsindustrin.

Enligt Trafikverket återstår 25 mil av E4:an genom Sverige att åtgärda till antingen "1+2"-väg eller "2+2"-väg. I Västerbotten och Norrbotten är det 8 mil vardera. På flera av dessa sträckor finns färdiga ombyggnadsplaner, men den sittande regeringen har inte anvisat några pengar de närmaste åren.

Däremot har man från regeringens sida framfört kraven att 30–40 procent av gods ska flyttas från väg till järnväg. Och det är då, herr talman, som det blir intressant. Jag och vi socialdemokrater menar att 30–40 procent faktiskt är en bit på väg men långt ifrån tillräckligt. Vi vill betydligt mer, och det har vi också presenterat i vår långsiktiga infrastrukturmotion, som Siv Holma just hänvisade till.

Herr talman! Om man bortser från malm och stål, pellets och skogsråvaror går i dag 98 procent av allt styckegods till och från vår viktiga tillväxtindustri i Norrland på lastbil. Något beslut om byggande av Norrbottenbanan har inte kommit till stånd. Mina kolleger har tidigare här på ett förträffligt sätt lyft fram EU-kommissionens prioritering av hela Botaniska korridoren till TEN-T-status, som möjliggör viktig medfinansiering.

Men vad händer under tiden? Med regeringens saktfärdighet kommer det att ta minst 15 år till innan man har fått till stånd en färdig Norrbottenbana. Vilka negativa konsekvenser kommer det att ha för den svenska tillväxten och den svenska ekonomin? Det skulle jag vilja ha svar på från infrastrukturministern.

Anf. 53 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Det har sagts mycket gott om Norrbottenbanan som godstransportör genom Sverige. Det har framhållits att banan kommer att vara någonting inte bara för den norra delen av landet utan för hela Sverige och för Europa. Men det finns också andra aspekter.

Edward Riedl pratar om att vi raljerar och förvanskar historien. När jag då tittar på regeringens transportplan som ligger fast till 2020/21 och ser att det inte står ett ord om Norrbottenbanan, vad statsministern har sagt och vad de västerbottniska riksdagsledamöterna säger i Västerbotten och i riksdagen, kan jag inte annat än konstatera att regeringen talar med kluven tunga.

Regeringen håller med om det förträffliga i godshanteringen men tar inga initiativ. Regeringen säger att man värnar miljö- och klimatfrågorna, men det är inte så viktigt att man förordar och ser vinsten med Norrbottenbanan. Man låter i stället trafiksäkerhet och vägar bli illa åtgångna av fruktansvärt mycket lastbilar och långtradare, som dessutom spyr ut ofantliga mängder avgaser som medför dålig luft för oss som bor längs sträckan.

Regeringen säger att hela Sverige ska leva men ser inte att Norrbottenbanan skulle vara en viktig faktor för just detta, med en regional utveckling som skulle gynna inte bara regionen utan hela landet. Man säger

att man vill minska arbetslösheten, men man ser inte att investeringar på detta sätt skulle vara en del i att åtgärda det.

Jag vill också nämna persontrafiken och den regionala utveckling som Norrbotniabanan kommer att innebära. Vi får en geografiskt mer tillgänglig region där vi kan ha en geografisk arbetsmarknad och där vi kan använda våra lärosäten på ett helt annat sätt och behålla människorna i kommunerna – man behöver inte flytta för att få en utbildning eller komma till ett jobb en bit ifrån. Visst finns det många delar i Norrbotniabanan.

Framför allt har vi inte tid att vänta mycket längre, precis som så många andra har sagt. Vi måste få besked. Alla inblandade väntar på besked om när nästa steg i Norrbotniabanan och dess byggande tar form. Det behöver vi få veta.

Anf. 54 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Vi hörde tidigare att det kostar ungefär 1 miljard per mil att bygga järnväg, och det tar dessutom tid. Om vi skulle ha haft Norrbotniabanan i drift 2023 hade den behövt påbörjas 2010. Om det hade varit möjligt skulle arbetena med järnvägsutredning och järnvägsplaner ha varit klara mycket tidigare.

Men i den förra infrastrukturplanen för perioden 2004–2015 – vi pratar om en annan, tidigare regering – fanns inte ens pengar avsatta fullt ut för att bygga Norrbotniabanan. Det fanns förvisso 3 miljarder för att påbörja en liten del – eller kalla det projektering. Vi pratar om ett projekt som kostar i storleksordningen 26 miljarder.

Ibrahim Baylan säger: Det görs ju ingenting där uppe i norr. Han glömde att jag just hade nämnt Haparandabanan, Botniabanan, Ådalsbanan och Malmbanan. Men det stämmer att just Norrbotniabanan inte finns med i den plan som regeringen har beslutat om för perioden 2010–2021. Den fanns inte heller med i planen innan, den plan där man satte upp objekt men glömde att finansiera med 65 miljarder. Vi har valt en annan ordning.

För att det här ska hänga ihop tycker jag att det är viktigt att vi vet vad som behöver göras, när man kan göra det, vad det kommer att kosta och hur vi ska finansiera det. Just därför har Trafikverket fått ett uppdrag. Vi har insikten och kunskapen om att även när vi har fått på plats de 500 miljarderna – det har aldrig tidigare investerats så mycket i infrastruktur på en gång som vi gör de kommande tolv åren – kommer vi ändå inte att klara kapaciteten utan har fortfarande sårbarhet.

Inte minst därför att gruvnäringen har satts i gång med stor framgång har vi valt att hantera Malmbanan separat, som inte låg med i tidsplanen.

Vi har varit aktiva tillsammans med andra eftersom vi nu har kommit i den situationen att EU ska tänka transportnät över hela Europa, och där har vi passat på att se till: Glöm inte bort Botniska korridoren!

Ni frågar om besked. Ja, detta besked hade ni alla, var och en av er, kunnat leverera i tidigare befattningar. Det är inte så enkelt att kunna lämna ett besked om man ska ha allting i en god ordning, och det tror jag att även riksdagen vill ha.

Herr talman! Det blir lite löjligt att prata om en statsminister eller en finansminister som påstår att vi har investerat färdigt i järnväg. Varför skulle det ha kommit mer pengar i budgeten för 2012/13 till just järnväg om det vore ett faktum? Nej, det är snarare så här: Vi behöver titta på den järnväg vi har och se till de behov som finns. Och Trafikverket har fått ett uppdrag som de ska redovisa till mig i april. Och då, Siv Holma, kommer remissinstansernas synpunkter att vara med och att tillvaratas om det är någonting annat man vill göra. Jag vet att det har funnits synpunkter från länen i norr. Vi träffade alla för ungefär en vecka sedan.

Det som däremot är viktigt är att vi i den beredning som vi nu gör inför den kompletterande infrastrukturproposition som kommer till nästa höst under tiden har en bra dialog med Europarådet för att se vari förhandlingarna landar så att vi kan ta hänsyn till det och dessutom analysera vad det innebär konkret som vi kan få medfinansiering till. Annars vet vi inte alls vilka kronor vi pratar om.

Anf. 55 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Interpellationsverktyget är ett av de viktigaste verktyg som riksdagen har för att granska regeringen. Det är vid sidan av de lagstiftande beslut som vi fattar bland det viktigaste vi kan göra.

Jag har nu under hela eftermiddagen suttit och lyssnat på ett antal interpellationsdebatter. I debatt efter debatt anmäler sig moderata riksdagsledamöter, inte för att granska regeringen, inte för att ifrågasätta något som regeringen säger, utan för att ifrågasätta interpellanten och interpellationen.

Det står naturligtvis moderata riksdagsledamöter fritt att anmäla sig. Men det blir lite lätt patetiskt när interpellationsverktyget, som är ett av riksdagens viktigaste verktyg, används på detta vis. Jag tror ärligt talat att det inte heller är så mycket till hjälp för de moderata statsråden att få den typen av hjälp, eller björntjänst som jag väljer att se det.

Det är ändå viktigt att detta är riksdagens möjlighet att ställa frågor, och därför ställer jag frågor till statsrådet. Ska jag uppfatta det som att ett besked om ett eventuellt byggande kommer i samband med denna komplettering för infrastruktur? Då har vi fått ett tydligt besked. Det är i så fall nästa höst som gäller för regeringen.

Jag har full respekt för att beslutsmaskineriet i EU tar tid. Jag har själv suttit i ministerrådet och vet att det ibland kan vara enormt frustrerande med hur lång tid det kan ta. Det får man ha respekt för.

Det finns en fråga vi inte har fått svar på. Är det fortfarande regeringens mening att det är ett villkor för byggande av Norrbotniabanan att näringslivet är med och gör kontantinvesteringar i själva bygget?

Att det ska vara medfinansiering i form av avgifter och annat kan vi nog alla hålla med om. Det har till och med näringslivet sagt sig vara beredda att bidra med för att betala för banan på det viset. Men är det fortfarande ett krav, som både tidigare näringsminister och vice statsminister Maud Olofsson och Fredrik Reinfeldt har sagt, eller har regeringen släppt det kravet?

Anf. 56 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag ska förtydliga några saker om de rödgröna partiernas ambitioner. Vi som har varit med ett tag vet vad som händer. Vi hade

ett 121-punktsprogram där vi hade angivit starten för byggandet av Norrbottenbanan till 2010. I opposition under förra mandatperioden gjorde vi en överenskommelse. Vi hade där en första etapp som skulle sättas i gång 2014–2017, och där hade vi angett pengar. Från Vänsterpartiets sida är det vad som gäller.

Hur andra vill läsa det är öppet för den moderna historierevidering som omfattas av Moderaterna nu för tiden. Om inte jag minns fel fattades beslut om Haparandabanan när vi hade ett samarbete med den socialdemokratiska regeringen. Jag känner mig väldigt delaktig i det beslutet. Det är trist att man använder frågorna på det här pajkastningssättet.

Den finska regeringen kanske kan ge oss en modell för hur vi kan samarbeta i de här viktiga framtidsfrågorna när det gäller att kunna satsa på investeringar.

När det gäller tjetet om att det inte fanns några pengar för att genomföra förra infrastrukturplanen så fanns det pengar. När den nuvarande regeringen första gången tog över hade statens finanser över 70 miljarder i överskott. Visst fanns det pengar. Det beror bara på hur man prioriterar och vad som är viktigast.

Jag hoppas att vi kan ha en debatt där vi diskuterar utifrån faktiska förhållanden och att det blir lite mer verkstad och lite mindre snack. Sedan hoppas jag att vi har mer att ta på i budgeten hösten 2012.

Anf. 57 ISAK FROM (S):

Herr talman! Man har talat om historia här i kammaren. Det kanske är dags att också vi talar lite om historia.

Det var en gång i tiden ett handslag mellan dåvarande statsminister Göran Persson och centerpartiledaren Olof Johansson som gjorde det möjligt att över huvud taget bygga Botniabanan. Det fanns då ett ganska starkt motstånd även i den här kammaren från framför allt moderata riksdagsledamöter. De röstade faktiskt nej till banan. Det är då tacksamt att de nu lyfter upp banan som viktig.

Flera har här lyft fram Norrbottenbanan. Den ger en oerhört bra möjlighet till en samhällsutveckling i hela landet. Godstrafiken mellan norra och södra Sverige på järnväg är väldigt omfattande. Det har också sagts här tidigare att 60 procent av godstransporterna sker i norra Sverige. Det måste man ha med sig framgent i diskussionerna.

Man måste också ha med sig i diskussionerna att den bana som finns i dag, som i huvudsak nyttjas till dessa transporter, fattade man beslut om på 1800-talet, och den byggdes utifrån de förutsättningarna. Det möjliggör inte att man har fulla tåglängder och håller de hastigheter som man borde göra.

Det är därför de kommande satsningarna är så oerhört viktiga. Det är därför som det är så tragiskt att det nu ser ut att vara så väldigt långt borta. Det är då ännu mer nödvändigt att man får till stånd en upprustning av Inlandsbanan så att vi under tiden har någon som helst möjlighet att ha ett alternativ.

Det är inte första gången, som förra året, som det händer en olycka på stambanan. Det kommer att hända igen. Då står vi där. Välter sedan en lastbil är det ytterligare stopp. Jag menar att det är en allvarlig fara för Sveriges framtida tillväxt om ingenting görs.

Anf. 58 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Tänk om ett handslag också skulle kunna vara det-
samma som att det finns pengar! Det är inte alltid så det fungerar, även
om det är bra med viljor och ambitioner. Det är nog så viktigt för politi-
ken det med. En prioritering är något som hör till politikens roll.

Jag skulle vilja ge Siv Holma en eloge för frågan: Vem ska ta åt sig
äran för vad? Jag klippte själv band för Malmös citytunnel. Det var inte
jag som fattade beslut om den. Det var till och med Björn Rosengren. Så
långa är leddiderna från att saker bestäms, planeras, tänks och utreds
innan de faktiskt kan vara på plats.

Det är därför som det är så viktigt med långsiktighet för infrastruk-
turplanering. Vi har lärt oss någonting annat de senaste åren, inte minst
på grund av den ekonomiska situationen i Europa och övriga världen. Vi
måste kunna hitta någon form för att kunna ha en större flexibilitet när
någonting inträffar i vår omvärld eller vår närhet.

Det gäller till exempel gruvnäringen. Det är också därför vi har valt
att hantera Malmbanan separat. Jag ska dessutom åka Malmbanan den 28
november. Det finns andra problem som behöver lösas än att bara få
dubbspår. Det gäller gränssnittet mellan Sverige och Norge, till exem-
pel.

När det gäller Norrbotniabanan frågade Ibrahim Baylan om kravet
finns kvar. Det gällde när man från regeringens sida valde att gå vidare
med delsträckan Skellefteå–Piteå. I uppdraget låg det att se: Kan man
hitta medfinansiering? Jag har förstått det som att man snart före jul ska
kunna landa. Det är en bra dialog som har pågått.

Huruvida det ska ske med banavgifter eller inte och hur det hänger
ihop med Europalagstiftning får vi se. Men det är ett första viktigt steg.
Det är nog så viktigt. Vi vet att för sex delsträckor är snart alla utred-
ningar klara. Det är ett bra första tecken för att över huvud taget kunna gå
vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2011/12:10 Ändrade regler om förundersökningsledning och förunder-
sökningens begränsning

EU-dokument

KOM(2011)651 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan (marknadsmis-
bruk)

KOM(2011)652 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
om marknader för finansiella instrument och om ändring av förord-
ning [EMIR] om OTC-derivat, centrala motparter och transaktions-
register

Prot. 2011/12:27
8 november

KOM(2011)654 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om straffrättsliga påföljder för insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan

KOM(2011)657 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät och om upphävande av beslut nr 1336/97/EG

KOM(2011)683 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/109/EG om harmonisering av insynskraven angående upplysningar om emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad marknad och om ändring av kommissionens direktiv 2007/14/EG

Motion

med anledning av prop. 2011/12:25 Genomförandet av det tredje kortkortsdirektivet

2011/12:T1 av Olle Thorell (S)

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 8 november

2011/12:92 Vårdnadsbidragets inlåsnings effekter

av *Peter Persson* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:93 Svenskarnas syn på socialförsäkringarna

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2011/12:94 Kontroll av villkoren för utländsk arbetskraft

av *Sven-Erik Österberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:95 Storleken på bankernas investmentbankverksamhet

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Peter Norman (M)

2011/12:96 Högskolebehörighet från gymnasiets yrkesprogram

av *Mats Pertofi* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:97 Brister i tillgänglighet som grund för diskriminering

av *Jan Lindholm* (MP)

till statsrådet Erik Ullenhag (FP)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

15 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Prot. 2011/12:27
8 november

Anmäldes att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 8 november

2011/12:110 Statens ansvar för Nordeas närvaro i glesbygd

av *Berit Högman* (S)

till statsrådet Peter Norman (M)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

16 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 8 november

2011/12:87 Merkostnader för patienter med celiaki

av *Catharina Bråkenhielm* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 november.

17 § Kammaren åtskildes kl. 16.08.

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 §	Ledighet.....	1
2 §	Anmälan om kompletteringsval till socialförsäkringsutskottet	1
3 §	Meddelande om val.....	1
4 §	Meddelande om frågestund	1
5 §	Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott.....	2
6 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
7 §	Hänvisning av ärenden till utskott	2
8 §	Förnyad bordläggning.....	2
9 §	Svar på interpellation 2011/12:32 om jäv för statsråd	3
	Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	3
	Anf. 2 HANS LINDE (V)	4
	Anf. 3 FINN BENGTSSON (M).....	5
	Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	6
	Anf. 5 HANS LINDE (V)	7
	Anf. 6 FINN BENGTSSON (M).....	8
	Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	9
	Anf. 8 HANS LINDE (V)	10
	Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	10
10 §	Svar på interpellation 2011/12:44 om utanförskapet och utförsäkringarna.....	11
	Anf. 10 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	11
	Anf. 11 MONICA GREEN (S)	12
	Anf. 12 FINN BENGTSSON (M).....	13
	Anf. 13 ROGER HADDAD (FP).....	14
	Anf. 14 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	15
	Anf. 15 JOSEFIN BRINK (V)	16
	Anf. 16 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	18
	Anf. 17 MONICA GREEN (S)	18
	Anf. 18 FINN BENGTSSON (M).....	19
	Anf. 19 ROGER HADDAD (FP).....	20
	Anf. 20 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	21
	Anf. 21 JOSEFIN BRINK (V)	21
	Anf. 22 PETER PERSSON (S)	22
	Anf. 23 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	23
	Anf. 24 MONICA GREEN (S)	24
	Anf. 25 PETER PERSSON (S)	24
	Anf. 26 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	25
11 §	Svar på interpellation 2011/12:59 om fusk och exploatering av arbetskraft på biltvättar	25

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	25
Anf. 28 JOSEFIN BRINK (V)	27
Anf. 29 FINN BENGTTSSON (M).....	28
Anf. 30 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	29
Anf. 31 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	30
Anf. 32 JOSEFIN BRINK (V)	31
Anf. 33 FINN BENGTTSSON (M).....	32
Anf. 34 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	32
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	33
Anf. 36 JOSEFIN BRINK (V)	34
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	34
12 § Svar på interpellationerna 2011/12:51, 53 och 54 om järnvägsinvesteringar i Norrland	35
Anf. 38 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	35
Anf. 39 IBRAHIM BAYLAN (S).....	36
Anf. 40 SIV HOLMA (V)	37
Anf. 41 SVEN-ERIK BUCHT (S)	38
Anf. 42 LEIF PETERSSON (S).....	39
Anf. 43 EDWARD RIEDL (M)	40
Anf. 44 JOHAN JOHANSSON (M)	40
Anf. 45 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	41
Anf. 46 IBRAHIM BAYLAN (S).....	42
Anf. 47 SIV HOLMA (V)	44
Anf. 48 SVEN-ERIK BUCHT (S)	45
Anf. 49 LEIF PETERSSON (S).....	45
Anf. 50 EDWARD RIEDL (M)	45
Anf. 51 JOHAN JOHANSSON (M)	46
Anf. 52 ISAK FROM (S)	46
Anf. 53 KATARINA KÖHLER (S).....	47
Anf. 54 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	48
Anf. 55 IBRAHIM BAYLAN (S).....	49
Anf. 56 SIV HOLMA (V)	49
Anf. 57 ISAK FROM (S)	50
Anf. 58 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	51
13 § Bordläggning.....	51
14 § Anmälan om interpellationer.....	52
15 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	53
16 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	53
17 § Kammaren åtskildes kl. 16.08.....	53

